

BRASSÓI LAPOK

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UCCA 64-66 SZAM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

XXXIV. évfolyam 216. szám

Főszerkesztő
SZELE BÉLA dr.

Szombat, 1928 szeptember hó 22

Maniu új Gyulafehérvárra készül Bukarestben

Románia, mint tejjel-mézzel folyó Kánaán és mint borzalmas Szahara

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A sajtót nagyon tiszteljük, nyilván már ama szerénytelen nexusunk miatt is, hogy hogy magunk is sajtó vagyunk. A nyomtatott betű munkájáról felemelő és magasztos véleményekkel vagyunk s csak kivételes esetben türeink ellenmondást.

A kivételes eset megérkezett. A vádlott a bukaresti sajtó.

Valóban, csodálatos az, amit a főváros lapjai már hosszú évek óta megengednek maguknak, illetve amit az olvasóközönség megenged e lapoknak. A minden alapot nélkülöző szennyezések, ellentétes igazságok, vakmerő és juhös kombinációk pokoli rohamban kergetik egymást s a bábeli hangzavar most tetőfokára emelkedett. Ugyancsak alacsonyrendű intellektuális konstrukciója lehet annak az olvasónak, aki a bukaresti újságok információiból meríti véleményeit. Lássunk talán egy-két példát.

Válság, ellenválság, exportkrízis.

Allítólag kormányválság van. Az összes ellenzéki lapok egyhangulag erősítik, hogy a kabinet már a közeli napokban távozik helyéről. A Curenul még azt is tudja, hogy a kormány már alapjában felbomlott s több miniszter benyújtotta lemondását, de ezeket titokban tartják, mert Bratianu és rendszerét már a legkisebb megrendülés is elsodorná helyéről. Így például Mrazek, az iparügyek felügyelője és a petroleumpolitikáért Hermese már régén odadobta tárcáját, de lemondását nem publikálja. Hasonlóképpen Dumitriu is, a közlekedésügyi Caesar, akit azért tartanak, mert visszalépésére a választ egy letartóztatási végzés háttalpjára kellene feljegyezni. Stelian Popescu szintén halott ember, az egész liberális párt szakított vele, de azért kötéssel tartják a bársonyszéken.

S mintán a kormány átszervezése lehetetlen, csak egy megoldás van: a teljes változás. Menjen Bratianu Vintila, aki ugysem tudta megszerezni a kölcsönt és így nem tudja stabilizálni a lejt sem. Még két hét s a miniszterelnök bukott ember...

Igy az ellenzék... De hogyan a kormány?

Erről bőven téjékozott bennünket a hivatalos Viitorul, mely kifejti, hogy kormánykrízisről szó sincsen, ellenben szó van az ellenzék válságáról, mely szerencsétlen, hazafiatalan, rágalmozó, becsstelen, stb. küzdelmeinek végső fázisába érkezvén, összeomlás előtt áll. Katasztrófális összeomlás pillanatait éljük, mondja a Viitorul, s azok, akik anarchiát készítették elő, elmerülnek az önmaguk által felkavart örvényben. A lelkiismeretlen kalandorok utolsókat vonaglanak s eltemetkezhetnek a nemzet felháborodásának koporsójában.

Tehát kormányválság, vagy az ellenzék válsága? Aki megfajti nekünk ezt a problémát, az birtokában van a bölcsek kövének, vagy hazudik. Mi nem akarunk hazudni, sem felelőtlen híreket világgá röptetni s így nem mondhatjuk meg bizonyossággal, ki haldoklik, Bratianu-e vagy Maniu Gyula? Csak egyféle válságról tudunk kétségbevonhatatlan bizonyossággal: az ország válságáról. Az országéről, mely csodálkozva nézi urainak szélmalomharcát, miközben lassanként minden elmerül a gazdasági tönk és politikai önkény tornádójában.

Ugyan a kormány még azt is vitássá teszi, hogy gazdasági krízisről lehetne beszélni. A Viitorul azt mondja, szenzációsan állunk, tejjel-mézzel fürdik az ország, melynek minden alattvalója boldog lehet, mert nem tudja mi az a gond. Talán nem tetszik elhinni? Erre az esetre a Viitorul statisztikát közöl arról, hogy többéü között már az export is mily ragyogóan emelkedik. Annyit viszünk ki, hogy az már csoda... Tessék nézni a hivatalos statisztikát:

Buzából ebben az évben 55 millió mázsa ment külföldre a tavalyi 26 millióval szemben.

Rozsból 3 millió métermázsa az export a tavalyi 2 és fél millióval szemben.

Árpából négy millió mázsa, zabból egy millió mázsa az emelkedés.

Ezek az adatok még a siketnek is hallhatóvá és a vaknak is láthatóvá teszik, hogy Románia a Bratianu-éra alatt azonos a Kánaánnal. Jó lesz tehát hallgatni afelől, hogy néhány kormánypártó nagyság egyes miniszterek és megszavazott parlamenti törvény segítségével 4-5 ezer milliót elemel az ország pénzéből.

Az ellenzéki sajtó természetesen nem hagyja annyiban ezt a hivatalos kimutatást és kopog a közvélemény ajtaján a kontra-statisztikával. Nézzük csak meg, mit ír a Dimineata mai vezércikkében a gazdasági helyzetéről?

Románia 1927-ben július hónap végéig 1 millió 842 ezer 147 tonnát exportált; ezzel szemben ez év július végéig az export csak 605 ezer 713 tonna volt. A csökkenés tehát 1 millió 238 ezer tonna, a kivétel csak harmad-

Nem akarnak a nagyhatalmak leszerelni

Boncour és Bernstorff leszerelési javaslatait, melyek nagy vitát provokáltak, albizottsághoz utalták

Genf. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A leszerelési előkészítő bizottságban Boncour Pál hosszabb beszédben terjesztette elő indítványát, amelyben kijelentette, hogy 1927 márciusban befejeződtek az előkészítés munkálatai. A márciusi ülészek a munkálatokat politikai ténnyé terelte, majd a következő év ülészek bebizonyította, hogy

a leszerelési bizottság tehetetlen.

Franciaország és Anglia a flottaegyezménnyel megpróbálta megoldani az őket elválasztó problémát. (Anglia megengedi a hadihajók tisztán védelmi típusainak a kikapcsolását, Franciaország pedig a hadihajók bizonyos típusaira korlátozásokat tesz), de ennek a megegyezésnek csak akkor lenne értéke, ha a többi nagyhatalom is csatlakoznék hozzá. Csodálkozik tehát, hogy a flottaegyezményt, mely két nagyhatalom lojális megnyilatkozása, milyen gyanakvással fogadták. Indítványozza, hívja fel a tanács azokat az államokat, melyektől még a megegyezés függ, rendezzék a nehézségeket, s tegyék lehetővé az összejövetelt egy általános egyezmény megkötésére.

A leszerelési főbizottság délutáni ülésén Bernstorff gróf német delegátus határozati javaslatot terjesztett elő, mely különösen a döntőbíráskodás garanciáira terjed ki. Boncour és Bernstorff javaslatain nagy vita indult

része a tavalyinak, ami minimo kalkulo nyolcezer millió lej deficitet jelent. Évvégéig ez a deficit legalább 10 milliárdra emelkedik.

Az export negyven százaléka gabonane-mű; agrárius szempontból tehát katasztrófa előtt állunk.

Ime, a két kimutatás: a román Kánaán és a román Szahara. Vajjon mi, akik laikusok vagyunk, merhetünk-e kételkedni bármelyik statisztika valódiságában? Nem: egyszerűen azt mondjuk: mind a kettőnek igaza van. Mi csak annyit tudunk, hogy nincsen egyetlen fillérünk sem, akár van export, akár nincs. Valószínű, hogy a hivatalos statisztika a kiviteli többletet azoknak a párnáknak a számából meríti, amelyeket a kincstár olyan ki-méletlenül huz ki a polgárok feje alól.

Maniuek harc előtt.

Függetlenül attól, hogy melyik oldalon van a krízis, tény, hogy izgalmas napok következnek. A nemzeti parasztpárt, mely eddig oly eredménytelenül folytatta akcióját, tegnap elhatározta magát a döntő rohamra. Miként a tavasszal, most is hat gyűlést hív egybe, kettőt Erdélyben, négyet pedig az ország többi részein. Az utolsó gyűlést Bukarestben tartják meg, s ezt szánják a halálös dőfésnek.

Tehát a tavaszi hónapok forró hangulata, izgató politikai színjátékát ismét végigélvehetjük. Az ellenzék negyedmillió embert akar összegyűjteni Bukarestbe a kormányellenes tüntetésre. Veszélyes lépés... Gyulafehérvárt sok száz kilométer választja el Bukaresttől és az ingerült tömegek mégis elindultak a főváros felé. Mi lesz, ha a népnek csak néhány uccán kell áthaladnia?

A kormány azonban nem fél a dolgoktól. A Balkán a végtelen lehetőségek hazája s a kabinet a forrongó hetek előestjén azzal a tervvel foglalkozik, hogy a panamapör letartóztatottjait, akik liberálisok voltak, szabadságra helyezteti. Ez lesz az egyetlen szabadság, ami Bratianutól elvárható: a milliárdos tolvajok szabadsága.

meg. A bizottság hosszas, de lényegileg jelentéktelen hozzászólás után mindkét javaslatot az albizottsághoz utalta.

Briand egyébként visszatért Párisba és helyette Boncour vezeti a francia delegációt.

Párisból jelentik: A Petit Parisien Painlevé hadügyminiszter nyilatkozatát közli a francia-keleti határ védelméről. Painlevé szerint a védelmi rendszer több erődvonalból fog állni és hat millió frank költséggel utakat, vasutakat, betonállásokat építenek.

A szovjet csatlakozik a Kellogg-paktumhoz

Páris. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az Ami du Peuple jelentése szerint Moszkvából keltezett tudósítást közöl, amely szerint a szovjetkormány hivatalos jelentést tett közzé, amelyben bejelenti csatlakozását a Kellogg-paktumhoz.

A tótok követelik az autonómiát

Prága. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Mahacsék tót képviselő Udvarnokon beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a tót néppárt az alkotmánylevélben foglalt biztosítás alapján ragaszkodik autonomista programjához.

Ahol dusan arat a halál

Még mindig 25-30 halottja van naponta a dengue-láznak Athénben

Látogatás Athén nagy temetőjében, ahol reggeltől estig dolgozik a pap és a sírásó

Athén. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Már egy hónap óta dühög a szörnyű járvány Athénben és Görögország nagy városaiban. — Noha az utóbbi időben gyengült a járvány, mégis az egész görög nép rettenetes izgalomban él. Hivatalos közlések szerint Athénben a lakosok 80 százaléka átesett a dengue-lázon. Azok, akik a láz után életbenmaradtak, továbbra is rettegésben élnek, mert attól félnek, hogy újból visszaesnek a szörnyű betegségbe. A hatóságok és a város vezetősége minden tőle felhatalmazást, hogy egészségügyi intézkedésekkel elejét vegye a láz továbbterjedésének és a betegek egy részét mentse a haláltól. Bizonyos tekintetben megnyugtatóan hatott az athéni Pasteur-intézet kutatásának eredménye. Ugy az újságokban, mint plakátokon közzétették, hogy mindazok, akik átestek már a dengue-lázon, legalább egy éven át immunisak és nem zuhannak vissza a betegségbe.

Az emberek nem ismerik meg egymást

Athénben alig van ember, aki át ne esett volna a betegségen. Alig van ház, ahol három-négy-tíz lakó ne szenvedne a dengue-láz fájdalmaitól. Lázas betegek fetrengenek ágyaikban és rettegve várják, vajjon életben maradnak-e, vagy pedig követik a járványban elpusztult emberek halálos fekete sorát. Az is, aki már meggyógyult, aki azt mondhatja, hogy egészséges, szánalmas szinten van. Ezeket elkerülik a szomszédok, ismerősök és rokonok. Mindenki fél, senki se tudja, hogy melyik percben fertőzi meg a dengue-láz.

Athénben a város utcáinak képe is egészen megváltozott. A járókelők gondterhesek, félve haladnak az utcákon. Rettegés, szomorúság nehezedik rá erre a városra, amely pedig a folyton mosolygó kék ég alatt a jókedv és a vidámság városa volt. Az emberek alig ismerik meg és alig üdvözik barátaikat. Részint félnek egymástól, részint pedig a dengue-láz úgy meggyötört mindenkit, aki átesett rajta, hogy arca elváltozott és szinte fölismerhetetlen.

Két héttel ezelőtt dühöngött legjobban a dengue-láz. Athén főutcai akkor teljesen kihaltak voltak. Az idegen azt hitte volna, hogy egy halott, elhagyatott városban van. Mindenki, aki még egészséges volt, a járványtól való rettegésben különböző hideg italokat fogyasztott, mert az orvosok azt tanácsolták, hogy jégbe hűtött italokkal a szervezetet meg lehet védeni a járvány ellen. Jeget, hideg tejet és jeges limonádét ittak állandóan az emberek, de legtöbb esetben ez a védekező gyógyszer sem használt.

Naponta 80 halott

Athén egyébként egészséges város. Közegészségügyi viszonyai mindig jók voltak, de most a dengue-láz fölkapart mindent. A rettenetes járvány lesújtotta a lakosságot. Rohamosan terjedt a járvány Görögország egyéb városaiban is és az orvosok véleménye szerint a mostani nagy hőség elősegítette a járvány terjedését. A nagy hőségben tovább terjednek a járvány korokozói. A „stegomya fasciata” ellen alig van orvosság. Az orvosok küzdölme a legtöbb esetben meddő. A láz általában öt-hét napig tart és nagy fájdalmakkal jár. Ha valaki ki is lábál a betegségből, továbbra is heves fájdalmai vannak. Szervezete teljesen elgyöngül és alig tud járni. Nagyon gyakran okoz halálos komplikációkat a betegség. Többnyire a szívet támadja meg.

A krimi háború óta nem látott Athén ennyi szörnyűséget, mint az utóbbi hetekben. Em-

berék estek össze az utcán és hullák heverték szanaszét. A halottaskocsik végtelen sora közelített állandóan a városban. Reggeltől estig a dengue-láz áldozatait szállították a halálvárosban. A járvány dühöngése idején naponta 80-ra becsülik a halottak számát. Később, amikor már enyhült a járvány, még mindig naponta negyven-hatvan haltak meg. A közeli Pireusból épüget, mint Athénből állandóan szállították a halottakat, hol kocson, hol villamoson. Minden husz percben jött egy gyászos villamoskocsi, amely koporsókat szállított. A legutóbbi napokban, amikor már jóval kevesebb áldozatot szed a dengue-láz, még mindig husznöt, harminc halmak meg Athénben.

Szinte leirhatatlan az első napok teljes zürzavara és fejvesztettség. Most már valahogyan kialakult a szomorú rendszer, amellyel a betegeket nyilvántartják és a halottakat elszállítják. Mintha megbénult volna Athén ütőere. A telefonközpont, posta, a táviró, a vámhivatalok, a bankok és a nagykereskedések immár egy hónap óta majdnem élettelenek. A hivatalokban, az üzletekben és kereskedésekben majdnem mindenki beteg és a személyzetnek csak egyharmadrésze dolgozik.

Azoknak az alkalmazottaknak aztán, akik egészségesek, rengeteg dolguk van. A posta óriási erőfeszítéseket tesz, hogy kézbesíteni tudja a küldeményeket. Telefonösszeköttetést három hét óta csak a hivatalok, követségek és a sajtó számára létesítenek.

Az athéni temető

A „Proton Nekrotapheion”, Athén nagy temetője, megdöbbentő gyászos és szomorú ké-

pet nyújt. Pedig az athéni temető talán a legvidámabb az európai temetők között. A sírkövek és a szobrok nem fejeznek ki mélységes és vigasztalan gyászt, hanem az antik görög művészet vigasztaló vidámsága árad ezeken a síremlékeken. Leghíresebb ezek között a temetői síremlékek között egy könnyel kézzel márványból faragott alvó leány szobra, Yianoulis Halepas műve ez. A többi síremlékeken is könnyedség és a halállal való megbékülés nyugalma ömlik el. De most a temető képe egészen megváltozott. Hiába borul Athén temetőjére az örökké kék attikai ég. Hiába van a csodálatos Akropolis, hiába Zeus temploma, hiába látszik ide a tenger fenséges panorámája, hiába hirdetik a régi nagy temető szobrai és emlékei a halállal való sztoikus megnyugvást: hetek óta a nagy, nyugodt és békés temetőben görcsös zokogások hangjai hallatszanak. Külön halálvárossá vált a „Proton Nekrotapheion”: a halál és a gyász szomorú városává.

Amióta a dengue-láz dühög Athénben, állandóan gyászoló emberek ácsorognak a temető kapujában. Rengeteg dolga van a papnak és a sírásóknak. A temető nagy kapuja állandóan nyitva van és a halottaskocsi hol bedöcög a temetőbe, hol pedig ismét elindul — újabb halottakért.

Az egyik sírásó sápadtan és elfáradva mondja:

— Ma reggel óta tizenhét sirt ástam meg. Pedig még alig múlt el dél. Estig legalább mégennyi sirt kell megásnom.

Ebben a „temetővárosban” dolgoznak most a legtöbbet. Folyton várják az újabb halottakat. Ugyan ki tudná összeszámolni, hogy hetek óta hány sirt ástak meg és hány áldozatot kell még befogadnia a nagy temetőnek.

a. g.

Bratianu Vintila öt vagon spenótja

Az élelmiszer-uzsorások a miniszterelnöktől sem ijedtek meg

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Már hirt adtunk arról, hogy a Lupia szerződés cikkében leplező hadjáratot indított a bukaresti élelmiszerkereskedők ellen akik titkos trösztöt alakítottak és ily módon hallatlanul felverték Bukarestben az élelmiszerek árát. Bratianu Vintila már tavasszal tudomást szerzett e titkos trösztől és nagyon eredeti módon indította meg ellene a harcot. Amikor tavasszal a spenól kilója hetven és nyolcvan lej volt, Bratianu Vintila a mihaesti birtokáról öt vagon spenótot küldött fel a bukaresti piacra, azzal az utasítással, hogy azt a legolcsóbban, önköltségi áron adják el a bukaresti fogyasztóknak.

Az élelmiszerkereskedők azonban nem voltak hajlandók átvenni a miniszterelnök spenótját. És ugyanakkor, amikor továbbra is megrögdrága áron mérték a spenótot, az állomáson rothadt a miniszterelnök spenótja, mert a

tröszt tagjai bojkott alá helyezték az öt vagon árut.

Ez tavasszal történt és dacára annak, hogy a miniszterelnök a saját tapasztalataiból is megismerte, hogy milyen hatalmas van a trösztnek a bukaresti élelmi piacon, mégsem történt semmi intézkedés sem a tröszt letörésére.

Ugyancsak a Lupia közli a tröszt újabb merényletét a bukaresti piac ellen. A tröszt emberei még Bukarest előtt megállítják és összevásárolják a fővárosba igyekvő parasztokat, akik kocsiszámra viszik fel árujukat. — Megveszik az egész kocsiakományt és a tröszt által diktált áron hozzák forgalomba. Így érthető például, hogy egy kiló hagymát tizenkét lejért adtak a fővárosi polgárnak és egy kiló paradicsom ára tizennégy-tizenöt lej volt.

De miért nem vonta le Bratianu az öt vagon spenót történetjének konzekvenciáit?

Kutyakomédia a biharmegyei prefektusi szék körül

Kinevezték az új prefektust, de 24 órán belül visszasizták — Mosoiu tábornok távirata: itt a névsor, válasszatok

Nagyvárad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Nagyváradon nagy meglepetést keltett, hogy a kormány váratlan fordulattal kinevezte helyéről Tempelean Dezső delegált prefektust és helyébe Bogdan Jonescu regáti származású jogakadémiai dékánt ültette.

Tempelean nem volt véglegesített prefektus, csak mint alispán látta el a prefektusi teendőket azóta, hogy dr. Lobontiu Emilt a decemberi események miatt a közvélemény és a külföld nyomására menesztette a kormány. Igaz, hogy Lobontiu áldozati bárány volt, de azért nem olyan fehér, mint ahogy azt barátai feltüntetni szerették volna. A prefektusi szék tehát közel egy év óta nem kapott új gazdát. Már-már úgy látszott, hogy Tempelean együtt bukik a liberálisokkal, a liberálisok azonban előre küldték a halálba hü szolgáljukat.

Tegnap távirat érkezett Bukarestből Nagyváradra, amelyben közölték, hogy

a 2862. számú rendelettel Bogdan Jonescu tanár Biharvármegye és Nagyvárad új prefektusa.

A kinevezést közlő táviratot még alig bontották fel a megyeházán, amikor az egyik bihari kamarai képviselőnek ugyancsak érkezett egy távirata. Ezt a második számú táviratot Mosoiu tábornok adta fel nagyvárad hívei törzskarának a következő alternatíva elé állítva őket:

„Válasszatok magatoknak prefektust a 2862. számú rendelettel Bogdan Jonescu Mocan Miklós és Bacaloglu ezredes közül.”

Bogdan Jonescu tehát a kinevezés megérkezése ellenére sem prefektus még. Ugy tudják Nagyváradon, hogy nem is lesz. A legtöbb szimpáthia dr. Mocan Miklós mellett nyilatkozik meg, aki fiatal ügyvéd, alig van túl a harmadik

Nagyon keveset használt,
legújabb típusu, modern
SOKSZOROSÍTÓ

GÉP (Gestetner gyártmány)
kedvező feltételek mellett
eladó. Cím a kiadóban.

Az amerikai tornádó borzalmai

Newyork felé rohan az orkán

Newyork. (A Brassói Lapok tudósítói.) Az orkánkatasztrófa a kiadott hivatalos jelentés szerint ma éri el Newyorkot. Az orkán sebessége jelenleg hatvan mérföld, amely a hajóforgalmat teljesen megbénítja.

Floridában eddig háromszáz holttestet számoltak össze. Portoricóban is rettenetes helyzet, negyvenhárom város lakossága éhez és fosztogatják a milliomosok palotáit.

A floridai orkán kedden egy nap alatt öt millió dollár kárt okozott. Amerikai legújabb hírek szerint

az anyagi kár, amelyet a tornádó eddig okozott, eléri a százmillió dollárt.

A halottak száma közel jár a kétezerhez.

Kínában is pusztít az orkán.

Londoni jelentések szerint Kína partjain napok óta szintén óriási orkán dühög, amely óriási pusztításokat vitt végbe. Rengeteg házat döntött össze s lehetetlenné tette a közlekedést Sanghaji, Nanking és Sinking között. Eddig husz halottja van a pusztításnak.

A bányásági Bisztra r. t. rémregénye,

amelynek fejezeteit Szana pergeti

Temesvár, szeptember 20

A Bisztrica festői völgyén rohan keresztül az orkán.

Miniatűr paradicsom, melyben az alkotó öserő személye összpontosított minden szépséget. Középpontok, mely eszeveszett gyorsasággal törtet előre ezernyi apró vizes és robajain át felel a világgal. Balról és balról, a fantasztikus hegygerincek lejtőin a végtelen hadseregek: a fenyő örökzöld mundaiban a kék ármádiák.

S e dus, hatalmas, ősi tájkép fölött, amelyből a természet nyers poétikája, egy csudálatos rejtély árnyai. Az újságíró, aki úgy száguld át a rémregény fejezetein, mint gépkocsi a merész serpentineken, elámul ezen a bizarr történeten, majd összefogja a mese kusza szálait, az egészet magasra emeli a Bisztrica költői völgye felé s mint valaha Aracoeli palatja elhajította a Capitolium lépcsőin az Antikrisztus, úgy dobja ki az egészet a — világba.

A rémregény kezdete.

Az állomástól keskenyvágyú iparvasút indul a mészebeli völgy felé és 30 kilométer hosszúságban nyarog a rengetegek alatt.

Valaha a fenyőerdők végtelenje a Löffler testvér cég, illetve a vezetésük alatt álló Bisztrica részvénytársaság tulajdonát képezte. Hatalmas, sziklaszerű vállalat, ugynevezett százszázalékos bonitással, amelynek presztízse és biztossága szinte Európa-szerte hírhedt volt. A társaság háta mögött óriási vagon állott, többek között a temesvári Löffler-palota, amelynek értéke hozzávetőleges becslés szerint 100 millió lej.

A Bisztrica rt., melyet röviddel ezelőtt is mindenki megíngathatatlannak vélt, rendkívül nagyvonalú üzleti politikát folytatott: a kitermelést nagystílusú és

bátor befektetésekkel, a modern technika összes vívmányainak alkalmazásával igyekezett minél intenzívebbé tenni s emellett minden lépésnél vigyázott a rentabilitásra is.

Néhány évvel ezelőtt Löfflerék elhatározták, hogy az erdősegből az állomásig iparvasutat építenek. Miután a terep az építkezésre igen alkalmatlan volt, egy elsőrangú szakembert, Fischert Ödönt bízták meg a munkálatok vezetésével. Fischer remek munkát végzett, a 30 kilométer hosszú keskenyvágyú vonal igen rövid idő alatt készült el és Románia legkötürőbb iparvasútja lett.

Közgazdasági körök kissé bizalmatlanul nézték ezt a vállalkozást. Az volt az általános vélemény, hogy Löfflerék akkor investálnak ilyen hatalmas összegben a Bisztrica völgyébe, amikor a román fa konjunktúrája már a végét járja. A vérmesebbek elismerték ugyan, hogy még Grödeléknak sincsen hasonló iparvágányuk, de hangsúlyozták, hogy ezen a vonalon már nem Löfflerék fognak fát szállítani; hanem

a Szana-bank és a többi pénzintézetek, melyek a bekövetkezendő válságnál „altruisták” alapon majd úgy szánálják a vállalatot, hogy a sokszázmilliónyi vagyonotmb az ő kezükbe csuszik át.

A piacnak tehát az volt a hite, hogy az a 40 millió, amibe az iparvasút került, kivégzi a Bisztrica rt.-ot. Löfflerék azonban nem törődtek ezzel a vélekedéssel, hanem bátran szembe néztek a valóban bekövetkező dekonjunktúrával, mert bíztak abban, hogy azok a bankok, melyek szinte tálcán ajánlották fel nekik a pénzt, tapintatosak lesznek és nem lesz velük semmi baj.

Az iparvasút tehát épült és miután dekonjunktúra volt, a Bisztrica rt. régi tradíciójától eltérőleg drága bankkölcsönökkel fedezte a költségeket.

A ghimbocai panama.

Ezen „tranzakciók” után a Löffler vagyonból fennmaradt még husz százalék...

Ehhez a még nem emésztett komplexumhoz tartozott

Ghimboca vasútállomásán felhalmozott 800 vagon prima tűzifa és a ghimbocai erdőben kétezer vagon elsőrendű tűzifa

Junius hónap közepén a felszámoló bizottság újból ülésre jött össze.

Ezen a gyűlésen Székely Jenő előadta, hogy a Bisztrai erdőben összegyűjtött

kétezer vagon tűzifa teljesen elrothadt.

de neki mégis sikerülni fog ezt az értéktelen mennyiséget valahogy értékesíteni, mert — ezer szerencse — akadt egy olyan vevő,

aki tökéletesen rothadt tűzifát akar vásárolni és hárommillió kétszázezer lej hajlandó adni a tönkrement famennyiségért.

Ezzel megnevezte a vevőt is egy Catina Vasile nevű egyén személyében.

A felszámoló bizottság tagjai alig hallgatván végig Székely Jenő jelentését, máris

elfogadták a „Catina-féle” ajánlatot

Dramai fordulat

Az indítvány elfogadását Szana balkeze és vezérkari főnöke Schiller Gyula forszírozta elsősorban.

A felszámoló bizottság a rövid tárgyalása után Székely Jenő elutazott Ghimbocába nyelbe ütni az üzletet.

A bizottságnak eme júniusi ülésén

nem vett részt Klotz Ádám vezérigazgató, osztrák konzul,

de a bizottság ebből akkor nem csinált kázust és Catina Vasile a vételár előlege címén egy millió lejt lefizetett, a Szana-bank kasszájánál...

A diszkrétan dolgozó felszámoló bizottság élén Schillerrel csak utólag, miután Catina az előleget befizette már, értesítette az aktuális Klotz Ádámot, a kinek elküldötték az ügy aktáit aláírás céljából. S ekkor, hogy kifejező szavakat használjunk,

dramai fordulat következett be: Klotz Ádám osztrák konzul gyanusnak találta az ügyet és megtagadta az aláírást,

s ámbár a legképtelenebb befolyások indultak meg, konzekvens maradt. Sőt nem állott meg ezen a ponton, hanem a Bánáti Faipar rt. vezetőjét, Teufel igazgatót kiküldötte, hogy szemlélje meg és becsülje fel a bisztrai erdőben összegyűjtött 2000 vagon tűzifát.

Kipattan a panama.

Teufel igazgató ugyanis még egy másik jelentést színen és meglepő jelentést adott a kétezer vagon rothadt fáról; e jelentésének lényege, hogy ritkán látott ezen a területen ilyen kvalitású tűzifát

s nemhogy nem rothadt a fa, hanem a legprimább minőség. Hangsúlyozza, hogy bármely pillanatban hoz olyan vevőt, aki legkevesebb kétszer annyit ad ezért a tűzifáért, mint amennyit Catinától a felszámoló bizottság elfogadott!

Teufeligazgató ugyanis még egy másik jelentést is hozott magával, s ez a jelentés a „felszámoló bizottság” tagjait a vakító reflektor erejével világította meg.

Ez a jelentés ugyanis azt a — először hihetetlenül hangzó — hírt hozta, hogy

a ghimbocai fa nem kétezer, hanem három-ezer, — en számítva legkevesebb kétezer-hétszáz vagon tesz ki.

Ezek után Klotz Ádám nyíltan is fellépett és követelésére beszüntettek minden szállítást. A Bányában rendkívüli volt a szenzáció s már-már mindenki azt hitte, hogy a panama további fejezetei az ügyészségi fogházban fognak folytatódni. S ez a hiedelem annál alaposabb volt, miután a panama részletei hamarosan napvilágra kerültek. Kiderült, hogy Catina Vasile egyszerű „strohmann” volt, akinek az üzlet sikeres lebonyolítása esetén mindössze 350 ezer lejt helyeztek kilátásba.

Catina mögött, mint vevők Székely Jenő likvidáló bizottsági tag és Mikes Marcel lugosi fakereskedők állottak

Alapjában eddig a rémregény, mely egyszerűen csak azt mutatja, hogy gyanus, piszkos és titkos manővereken át hogyan hullik szét egy sokszázmilliónyi vagyon.

Maga a panama meghiusult: Klotz Ádám fellépése nem maradt eredménytelen, mert a ghimbocai erdőseget nem kőtyavetyélik el, hanem 16 milliót ad érte a Titan-Nadrag-Kalan bányászati vasgyár.

A rémregény azonban ennek a szerencsés végnek ellenére is tanulságos: bepillantást enged a mai üzletek és erkölcsök kulisszái mögé. És bepillantást enged a független sajtó kulisszái mögé is, mely sokkal függetlenebb, ha valamit el kell hallgatni, mint ha önzetlen megírásra van szükség!

J. J.

Szana pergeti a rémregény fejezeteit

Amit itt elmondunk, az alapjában már a múlté: éppen csak átsuhanunk a dolgokon.

A Szana-bank, mely az iparvágány építésének idején Löfflerék egyik főhitelezője volt, nem volt olyan koncilians és tapintatos, mint amilyennek a Bisztrai rt. tulságos naivsággal képzelte s egyik napról a másikra, teljesen váratlanul,

fizetésre szólította fel a céget.

Hiábavaló volt minden, jöttek a nehézségek, a vállalatot megrohanták a hitelezők, a Löffler-palotát elhagyták a bankok, a Bisztrai rt. vagyonát pedig elosztották a likvidálók. Az összeomlás ugyszólván pillanatok alatt bekövetkezett.

A likvidáló bizottságba többek között a Szana-bank részéről Schiller Gyulát, a Timisiana bank részéről Lindner Ármint, a Bisztrai rt. részéről pedig Székely Jenő főtisztviselőt küldötték ki.

Ez a likvidáló bizottság roppant diszkrétan végezte munkáját és melyből semmi sem került a nyilvánosságra.

Végre egy napon százsoros kommüniké közölte a Löffler-palota sorsát.

A százmilliósi Löffler-palotából kiköltöztették a gazdát s közgazdasági körökben a palota értékének mély alábecslése soha nem tapasztalt érdeklődést keltett.

S miután a sajtó csodálatosképpen „elfeledkezik” ennek az eseménynek ismertetéséről, a Szana-bank megbízottja, Schiller Gyula szárnyakat kapott

Most egy esztendeje a felszámolók a Bisztrai vagonának mintegy 80 százalékát eladták. 40 százalékot a Forestiera Banatului vett meg s ugyanennyit a Lomási Erdőipar rt. kezére.

ASTRA APOLLO MOZGO

Ma csütörtökön fut utoljára a

„Mai lányok”

című szenzációs filmujdonosság. Ezenkívül egy világ-városi kísérő műsor.

Péntek, szombat, vasárnap, hétfőn és kedden a belgrádi tragédia után készült hatalmas filmalkotás

„A kormányzó szeretője”

(Draga Maschina)

Jesz vetítve. A főszerepben: Magda Sonja, Fritz Kortner. A film 10 t és a film a-att a világhírű orosz kőzák tiszti kórus hangversenyez Orloff professzor, a volt cári udvar karnagyának vezetése mellett.

Beszélgetés Goga Octaviannal,

aki szintén közeli kormányváltozást jósol mint politikus, és mint író
Proféta című új darabján dolgozik

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Goga megint az Athenae-szállodában lakik, ugyanabban a szobában, ahol két évvel ezelőtt, amikor szinte egyik napról a másikra egy Averescu kormányral lepték meg a liberálisok az országot.

A portás utba igazít:

— Goga ur a 138-as számú szobában lakik, de tessék vigyázni, mert a 137-es szoba Lupu miniszter uré, nehogy tévedésből oda menjen be.

Az előkelő szálloda első emelete miniszteri előszobához hasonlít. Lupu szobája előtt huszfényi tömeg várakozik, rendőr és kabinettőrök áll az ajtóban.

Hogy változnak az idők. Volt idő, amikor Lupu e szálloda harmadik emeletén lakott és azzal vádolták meg, az akkori parasztpárti vezért, hogy túlságosan sokat kacsintgat Moszkva felé és majdnem ugyanekkor Gogának azért kellett kiköltöznie a szállodából, mert anyian keresték az akkori belügyminisztert, hogy szinte megakadt a szálloda forgalma.

Goga nyilatkozik.

Szemben ülünk Gogával és felteszem az első kérdést. Goga elgondolkozva járkal a szobában és aztán diktálni kezdi a nyilatkozatát.

— A kormány helyzete megingott és ha kalendáriumi pontossággal nem is lehet megmondani, hogy mikor távoznak el, azonban megállapíthatjuk, hogy a liberális kormány végnapot éli és virtuálisan — megbukott.

— Információim alapján annyit állíthatok, hogy a kölcsöntárgyalások holtpontra jutottak, már pedig azt mindenki tudja, hogy sikertelen kölcsöntárgyalások esetén a kormánynak mennie kell. Az ország pénzügyi helyzete olyan, hogy feltétlenül megkívánja a kölcsön gyors és rögtöni lebonyolítását, de meg azonkívül a liberális párt helyzete a belső pártvillongás folytán is teljesen tarthatatlan. Eltekintve a sikertelen kölcsöntárgyalásoktól, egészen valószínűtlen, hogy a kormány össze merné hívni az őszi parlamenti ülésszakot, amikor ilyen belső pártkonfliktusai vannak.

— Nem lehetetlen — folytatta Goga — hogy mint minden politikai végkimerülésben szenvedő pártnál elő szokott fordulni, úgy most is meg fog történni, hogy a liberálisok bizonyos halasztást kísérlelnek meg, de minden politikailag fegyelmezett agy az örökség gondolatával foglalkozik.

— Igaz az miniszter ur, hogy Averescu generális és Bratianu között megegyezés történt arra nézve, hogy a liberálisok után megint a tábornok következnek?

— Kijelenthetem, — válaszolta Goga — hogy ilyen egyezés nem létezik Bratianu és Averescu között.

— Igaz az, — kérdeztük — hogy Averescu generálisnak az olaszok már ígéretet tettek, hogyha ő veszi át a kormányt, akkor megkapja a kölcsönt?

— Amikor Averescu generális megkapja a kormányt, bizonyos, hogy támaszkodni fog külföldi összeköttetéseire és meg fogja kísérni a kölcsön-ügy rendezését és én biztos vagyok abban, hogy ez nagyon hamar sikerülni is fog neki. És abban az esetben, ha annak idején az Averescu kormány még egy pár hónapig uralmon marad, akkor a külföldi nagy kölcsönt megkötötte volna. Ezt bármikor

ha szükségünk lesz rá, az egész ország előtt okmányokkal be tudjuk bizonyítani.

Egészen más volna most az ország helyzete és külföldi vonatkozásokban is egészen másképpen állanánk, ha annak idején minden ok nélkül nem kényszerítik Averescut távozásra. Ennek a hirtelen távozásnak a következményei ma mindenki előtt tisztán állanak.

A keresztre feszített Erdély.

De a legsiralmasabb helyzet Erdélyben érezhető, mely országrésszel szemben a mostani kormány kezdettől fogva semmi érzékel sem birt és mindvégig érthetetlenül kezelte az erdélyi problémákat. Tessék visszaemlékezni arra, hogy mind a két ízben, míg mi voltunk kormányon, — normális állapotok voltak Erdélyben. És tudja, hogy ez miért volt? Mert a mi pártunk vezető emberei organikus módon összefüggnek Erdellyel. Nemcsak a románok, hanem a nemzetiségek is megéreztek ezt és amikor mi voltunk kormányon, szó sem volt gyulafehérvári gyűlésről, sem nagyváradi véres incidensekről.

Miért buktak meg az Averescánusok?

— Mi bebizonyítottuk, hogy teljesen függetlenek vagyunk a liberálisoktól, hiszen programszerűleg végeztük a parlamentben munkánkat. De az igaz, hogy amikor a kormányzásunk alatt a párt tekintélye megerősödött, a liberális párt fellépésének köszönhetjük bukásunkat. De nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a liberálisoknak ebben a nemzeti parasztpárt nagy segítségére volt. Ők voltak azok, akik karonfogva a liberálisokat, elhelyezték ellenünk az intrika-aknákat. De

Ausztriában megismétlődött a steglitz diátragédia

A tizenhat éves Oberholtzer Eleonora lelötte apját, aki szerelmi találkán kapta hálósobájában Lugger gimnázistával — Leirhatatlan közömbösséggel nézte a leány súlyosan sebesült apja vergődését

Bécs. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Még mindenki előtt élénken emlékeztet az a diátragédia, amely a Berlin egyik külvárosában, Steglitzben játszódott le, s amelynek törvényszéki tárgyalása külön szenzációként járta be a világ összes lapjait. Scheller Hilda és Krantz Pál, a véres tragédia két főhőse, fogalomra vált. Pedagógusok és lélekbuvárok irtak róluk és a jellegzetes esetről hatalmas könyveket s általában abban állapodtak meg, hogy a szomorú gyermektragédia a német nevelési rendszer teljes csődjét jelenti. Valószínűleg az esküdtbírók is erre az álláspontra helyezkedtek, amikor a nagy pör vádlottait felmentette, mert nem találta meg a felelősség-revonás erkölcsi alapjait.

A steglitz tragédiának most hasonmása született, ugyancsak német területen. Ausztriában, a vorarlbergi Dornbirn faluban ismétlődött meg ez a tragikus gyermekszerelem, amelynek lelki alkotó elemeit akkora zsenialitással mutatta meg mindörökké Wedekia a „Tavaszi ébredésében.”

A dornbirni Scheller Hildát a falu gazdag kereskedőjének tizenhat esztendő leánya, Oberholtzer Eleonora személyesítette meg. A rendkívül fejlett és gyönyörű szép gyermek-leány olthatatlan szerelme gyulladt Lugger tizenhétéves gimnázista iránt. A két gyermekember mindaddig szabadon találkozhatott, amíg a szülők meg nem sejtették, ezeknek a találkozásoknak a tulajdonképpeni értelmét. Amikor azonban kiderült, hogy a két gyermek egymáshoz való vonzódása több, mint egyzserű pajtásosság, a fiút kintassították a házból, s a leánynak megtiltották, hogy alkalmat adjon a semmi jót sem ígérő további találkozásokra. A szerelem azonban már végzetsebben létezett mint mindkét félük elképzelése. Nappal már nem találkozhattak anélkül, hogy a felfedezés veszélyét elkerülhetnék volna. Nem lehetetlen az sem, hogy mindketten ismerték a steglitz tragédiát, de ha nem ismerték volna, úgy is rájönnék bizonyosan, hogy este találják meg egymást ott, ahol a legbiztosabbnak látszik: a leány hálósobájában. A szerelmes Lugger esti látogatása csakhamar rendszeressé vált. A leány bátyja azonban megsejtette a titkos és a leány jóhírére annyira veszélyes esti találkozásokat s pár nappal ezelőtt bekövetkeztét a tragédia. Az ifjú Oberholtzer nem

azt hiszem, hogy maga a nemzeti parasztpárt is súlyosan és keserűen megbánta azóta ezt az együttműködést.

A magyar kisebbség...

— Ami a magyarságot illeti, teljes szabadságában áll, hogy a jövőre kiadandó állásfoglalás el, melyet érdekei diktálnak. De aminket illet, a mi lelkiismeretünk tiszta és bátran merem állítani, hogy Románia összes kormányai közül eddig az Averescu kormány volt az, mely a nemzetiségekkel szemben a legmérsékeltebb és legjóakaróbb szempontot képviselte...

— De miért nem adta meg az Averescu kormány az államsegélyt a kisebbségi iskoláknak? — kérdeztük.

— Megadtuk az államsegélyt. Amikor a magyar képviselők hozzám jöttek az államsegély ügyében, én minisztertanács elé vittem ezt a kérdést és a minisztertanács úgy határozott, hogy a költségvetési többletből kifizetjük az államsegélyt. A költségvetési határozat alapján az utánunk következő kormánynak ki kellett volna fizetnie az államsegélyt. Tény az, hogy — és kérem ezt feltétlenül írja meg — mi egy minisztertanácson elhatároztuk, hogy államsegélyt adunk, az is tény, hogy a pénzügyminiszter intézkedett ez ügyben és ha akkor nem ér bennünket oly váratlanul az elutasításunk, akkor a kisebbségi iskolák meg is kapták volna az államsegélyt.

Már az ajtóban voltunk, amikor megkérdeztük a volt belügyminisztert, hogy milyen irodalmi munkán dolgozik jelenleg.

— Egy új szindarabon dolgozok. A Proféta, ez lesz a címe, modern társadalmi szociális témájú darab. És ha nem jön közbe az a másik politikai dráma, amelyet most mindenki vár... akkor talán a téli szezonban sorra kerül a Proféta a Nemzeti Színházban.

szólt senkinek semmit, hanem elhatározta, hogy bosszút áll huga csábítóján.

Tegnap este játszódott le a véres és példátlan tragédia. Oberholtzer megleste, amíg a szerelmes diák az ablakon keresztül bemászott a leány szobájába s ekkor revolverrel a kezében rájuk törte az ajtót. A leány, amikor megpillantotta apját, szerelmeséért aggódva, felkapta az éjjeli szekrényén heverő revolvert és az ő kezében hamarabb eldőrdült a fegyver.

Négyezer egymás után sütötte revolverét apjára, aki vérezve összeesett.

A leány nyugodtan hajtotta végre rettető tetteit. Nem hatotta meg apja vergődése sem. Az volt az első gondolata, hogy szerelmét menekülésre biztassa. Mikor a lövés zajára és a sebesült kétségbeesett jajgatására észrevették a házbeliek, Lugger már elűnt, a leány pedig revolverrel a kezében ott állt az ablaknál és leirhatatlan közömbösséggel nézte apja véres tetemét, amely már látszólag élettelenül hevert a padlón, mert a szerencsétlen fiatalember közben elvesztette eszméletét.

A fiatal Oberholtzer sérülései életveszélyesek.

A leányt nyomban letartóztatta a rendőrség és megindította az eljárást az elűnt Lugger ellen is.

UT LŐ NAPOK!

Minden ember életé: a csillagok irányítják!

HOMES FAY
astrologus

a kiváló arab csillagász minden nyelven beszél, rövid ideig fogad Brassó, Hosszú u. 52 sz. alatt. Kizárólag tudományos alapon vizsgálja önt, életsorsát fejt meg, visszanéz a múltjába és vázolja a jövőt! A legjobb élettanácsadó!

Butorvásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
MAROSVÁSÁRHELY-re és tekintse meg

Székely és Réti
erdélyrészi butorgyár ri

hatalmas raktárral.

Büsenderfer, Stigl. zongora és pianínó
Wirt, Hoffmann
gyárak képviselete. — Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Jugoszláv delegáció utazott Budapestre a kereskedelmi szerződés ügyében

Belgrád. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Kedden este jugoszláv delegáció érkezett Budapestre azzal a céllal, hogy a magyar meghatalmazottakkal a megkötendő kereskedelmi szerződés ügyében, különösen vasuti és hajózási vonatkozásban, folytassa a megszakított tárgyalásokat.

A 151 számú autó

Brassó. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A helybeli német újság nyomán közöltünk egy cikket, amelyben arról volt szó, hogy egy dinnyeszállító kiskereskedő családot a 151. számú beszerzői autó utasai megtámadták. E hírre vonatkozólag az alábbi távirati helyreigazítást kaptuk és adjuk teljes szövegében:

Naszód. A Brassói Lapok szeptember 19-iki, 213. számában a 151. számú autó cím alatt a naszodi intézményeket és iskolák igazgatóit súlyosan kompromittáló cikk jelent meg. Mint-hogy a jelzett cikkben felsorolt vádak koholmányok, s az önöket informáló szász lap ellen rágalmazás és becsületsértés miatt megtettük a feljelentést, törvényes jogunknál fogva kérjük, hogy lapjuk legközelebbi számában megfelelő helyreigazítást közöljenek. Tisztelettel: Sandu Manoliu, a Scoala normala igazgatója, Vasiliu Bichigan liceumi igazgató, Contantin dr. és Cagulanescu csendőrkapitány.

Pokolgépet küldtek a Svédországban időző spanyol királynak

Primo de Rivera diktátor állítólag tud a titokzatos küldemény eredetéről

Stockholm. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Alfonz spanyol király még a spanyolországi forradalmi mozgalom kitörése előtt Svédországba utazott. Ez a hirtelen elutazás diplomáciai körökben nagy feltűnést keltett, mert a király elutazása igazolni látszott azokat a híreket, hogy az uralkodó és Primo de Rivera diktátor között kieleződtek az ellentétek és Alfonz nem akar résztvenni azokon az ünnepségeken, amiket a diktátor a saját maga tiszteletére megrendezett.

Ezeket a mindenképpen indokoltnak látszó feltevéseket aztán követte a tervezett spanyol forradalmi mozgalom leleplezése alkalmával egy még szenzációsabb híradás, amely szerint a király tudott az egész forradalmi készülődésről s csak azért utazott el, hogy a hatalmaskodó diktátor megbuktatására irányuló akció idején ne legyen otthon. Primo de Rivera természetesen sietett megcáfolni ezeket a feltevéseket s úgy állította be a dolgot, hogy az összeesküvés éle éppen a király ellen irányul.

Ennek ellenére is Spanyolországban mind erősebb a diktátorra kellemetlen izgalom, a mit a végletekig fokozott most az a stockholmi híradás, amely szerint az ott időző

Alfonz király ellen pokolgépes merényletet akartak elkövetni.

A stockholmi főpostán ugyanis egy félkilós súlyú csomagocskát foglaltak le, amely a spanyol királynak volt címezve, s amelyben ismeretlen küldői pokolgépet helyeztek el. A svéd hivatalos sajtóiroda nem erősíti meg azt a hírt, hogy a csomagban csakugyan pokolgép volt, viszont közli, hogy a gyanús küldeményt nem kézbesítették ki a királynak s a svéd rendőrség a legszélesebb körű nyomozást vezette be.

Spanyolországban erősen tartja magát az a hír, hogy a titokzatos küldemény eredetéről tudomása volt a diktátornak is.

Lehet, hogy ezzel azt akarta bizonyítani, mintha a forradalmárok csakugyan a király élete ellen törnek, de az sincs kizárva, hogy ilyen eszközzel akarta eltüntetni azt a feszültséget, ami közte és a király közt kétségteljesen megvan s ami erősen fenyegeti a terrorral megszerzett és fenntartott diktatúrát.

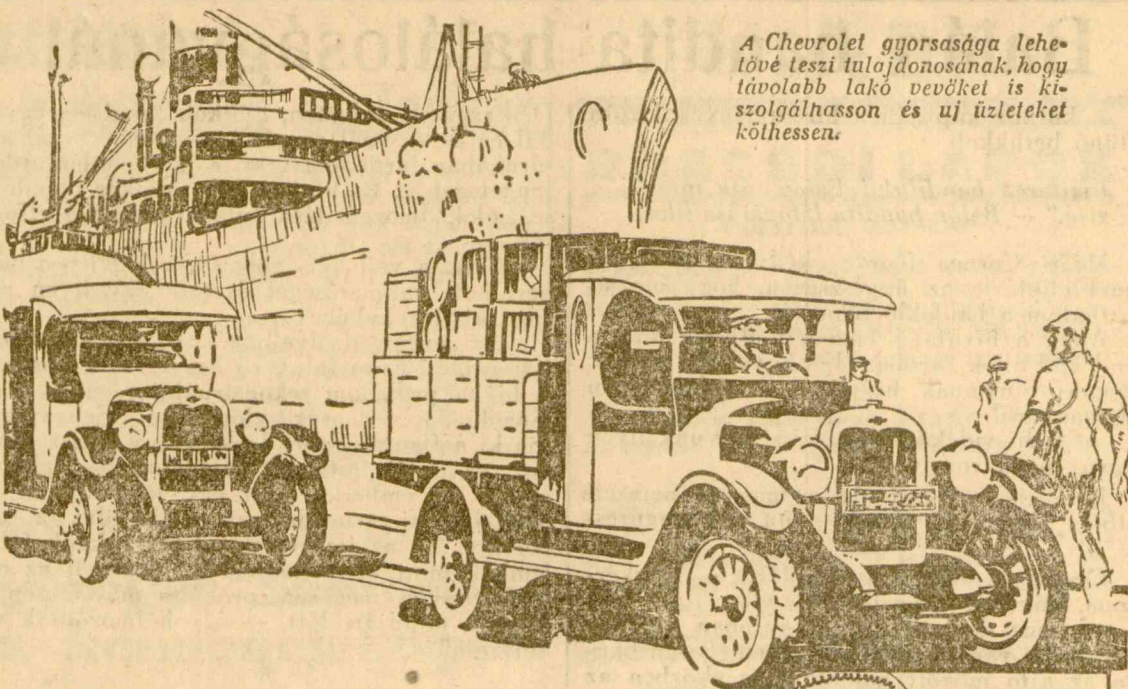
Keresünk azonnali belépésre

**német-magyar
gyors- és gépirónőt**

Ajánlatok fényképpel, bizonyítványmásolatokkal és a fizetési igények megjelölésével a

"HESS" R. T.-hoz
Gácsmajor 3. üldendők

105

A Chevrolet gyorsasága lehetővé teszi tulajdonosának, hogy távolabb lakó vevőket is kiszolgálhasson és új üzleteket költöztessen.

Mindig uton... erős... szilárd

Ezek a gazdaságos teherkocsik nagyobb hasznot hajtának tulajdonosaiknak

Gyors szállítás fontos egy üzletnek idejében való lebonyolításánál... alacsony szállítási költség jelentékeny különhasznot hoz... mindezen előnyöket Önnek is élveznie kell.

Mindenütt azt találják az építésszek, vállalkozók, kereskedők, hogy a Chevrolet használatára a szállításokat gyorsabban bonyolíthatják le, sohasem tartóztatják fel az embereket, vagy az anyagot.

És azt találják, amit a kísérletek mutattak: a Chevrolet három pár ló munkáját végzi

el — és hat hónap alatt törleszti árát!

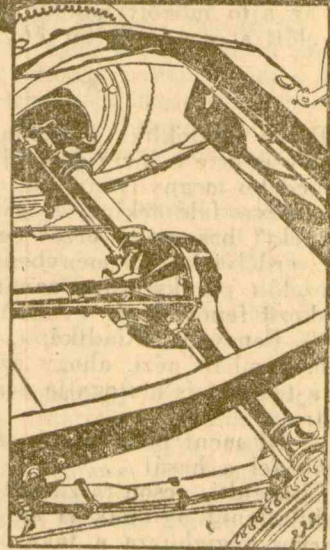
Erőteljes felülvezérelt szelepes motorja, megerősített hátsó tengelye lehetővé teszi a teljes tehernek a legrosszabb uton való szállítását is. A jó rugózás megvédi az Ön áruját a rázkódattatás okozta károktól.

Vizsgálja meg gondosan, hogy szünteti meg a Chevrolet az Ön szállítási nehézségeit, hogy szegez Önnek újabb üzleteket, nagyobb hasznot. Kérje a képviselőtől a kocsinak díjmentes bemutatását.

LEONIDA & Co. S. A.

Calea Victoriei, 53 — București

Str. Regele Ferdinand, 5 — Braşov

A Chevrolet szilárd hátsó tengelye meg lett erősítve, hogy mindenkor teljes terhet szállíthasson.

CHEVROLET KERESKEDELMI KOCSIK

TEHERKOCSI ALVAZ LEI 150.000 — SZALLITÓKOCSI ALVAZ

Forradalmi jelenségek Horvátországban

Nagygyűlésre gyűlnék össze a horvátok Zágrábban

Zágráb. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A szerb kormánynyilatkozat körüli vihar tovább zajlik a horvátok között. Amint ismeretes, a belgrádi kormány a napokban hivatalosan közölte, hogy amennyiben a horvátok kimondják a társadalmi bojkottot Szerbia ellen, úgy a kormány pénzügyi bojkottal válaszol s gazdaságilag éheztesse ki a renitens horvátokat.

Az ország két része között szinte példátlan formában kitört harc rendkívül nagy izgalmakat váltott ki Horvátországban.

A horvát koalíció vezére nyomban ellennyilatkozattal felelt, amelyben bejelentette, hogy a társadalmi bojkott a történelem után már halaszthatatlan. A horvátoknak nincs mit félniük a bejelentett pénzügyi bojkottól, mert csak az történik ezután nyíltan, amit eddig titokban gyakoroltak.

A Macsek nyilatkozata nem volt pusztán fenyegetés, amint a következmények mutatják. A koalíció vezetői nyomban érintkezést kerestek a bosnyák muzulmán párttal is és csatlakozásra hívták fel a szerbellenes küzdelemben. Az akció teljes sikerrel járt s ennek az egyik eredménye volt az, hogy a muzulmán párt vezére, a kereskedelmi miniszter beadta a lemondását. A megegyezés után a koalíció nagyszabású tüntető gyűlésre hívta össze Zágrába a horvátokat. Ezt a gyűlést holnap tartják meg és kimondják rajta a beígért társadalmi bojkottot a szerbek és minden elvbarátaik ellen. A koalíció vezetői szerint olyan nagyjelentőségű lépés ez a Horvátság részéről, amelynek föltétlenül meglesznek a súlyos következményei. A horvát és muzulmán parasztság körében már is érezhető

hatását az új célkitűzés. Vannak területek, ahol nem tudták bevárni a holnapi gyűlés határozatát s

már be is szüntették az adófizetést.

A szerb hatóságok forradalmi lépésnek minősítik az adófizetés megtagadását s a mozgalom vezetői közül harmincat letartóztattak. Erre az egész környéken kitört a forrongás, amely csakhamar olyan méreteket öltött, hogy az összeütközések elkerülése érdekében a katonaság jónak látta visszavonulni a forrongó területekről.

A bosnyák-muzulmán párt szintén ülésre ült össze és elhatározta, hogy csatlakozni fog a horvátok mozgalmához s beszünteti az adófizetést.

A belgrádi kormány a legnagyobb izgalommal figyeli a fejlődő eseményeket. Hír szerint Korosec kormányelnök kijelentette, hogy a horvátság és a csatlakozott bosnyákok az adófizetés kötelezettségének megtagadásával nyíltan a forradalom útjára léptek s ha ezt határozatiag kimondja, a holnapi zágrábi gyűlés is, úgy a kormány nem tehet egyebet, mint hogy forradalmároként kezelje a horvátokat és a bosnyákokat. Állítólag a szerb nagyvezérkar már elkészítette a mozgósítási tervet s ha a zágrábi nagygyűlésen megtörténik a beígért határozat, nyomban kiadják a mozgósítási parancsot Szerbia területén.

Macsek kijelentette, hogy az események már feltartóztatlanul haladnak a maguk útján s az esetleges elkövetkezendőkért a horvát koalíció minden felelősséget a szerb kormányra hárít.

Balán bandita haláloságyánál

A kórház kapuján a hirdetések között feltűnő betűkkel:

Vizitarea banditului Balan este interzisă. — Balán bandita látogatása tilos.

Mégis Cornea főorvos kedves előzékenységgel elintézte az ügyességen, hogy meglátogathatom a haldokló banditát.

Amíg a hivatalos engedély-eljárás tart, a csendőrről állók szóba. Ferdőszakáli ember, Csengeri Simonnak hívják, — egy szót sem tud magyarul.

— A mi vidékünkön sokan vagyunk ilyen magyar nevű románok...

Egy kis vérvesszeség a magyar nemzeti testből: Simion Csengeri — nu stie ungurește...

Olvasáson fogom a csendőrt, — megkérdezem, mivel szórakozik:

— Lege domnule, — és valóban kis törvénykönyv van a csendőr kezében: Balán bandita az ajtó mögött haldoklik és eközben az ajtó előtt a csendőr a törvényt tanulja...

*

Balán haldoklik... aligha dobban egyetlen szív is erre a hírre és a kíváncsiság a leggyengédebb megnyilvánulása, amely a bandita haláloságya felé tekint. A gyűlölet, az „ugy kell neki” bosszúálló érzés egészen természetes az erdélyi közvéleményben, amelyet röviddel ezelőtt pánikszzerűen zárt meg ennek a véreskezű fenevadnak a fellépése.

— Fenevad? Riadtképű, magatehetetlen lurkó, bambán nézi, ahogy az orvos lehántja róla a takarót és mutogatja gennyező, ványadt testét:

— Itt ment be a golyó, itt jött ki, — itt vágta fel a hasát...

Elsárgult, csontszáradt pipaszárlábai mozdulatlanul nyulnak el az ágyon és ahogy az orvos végighuzza a takarót, — lánc csörren a halott lábszárának végén.

— Csak szimbólum, a törvény rendeli, — magyarázza a csendőrmester, aki érzi, hogy ezen a gennyes, mozdulatlan testen magyarázatra szorulnak a láncok...

*

A bosszúálló közvélemény talán ítéllettel suhint meg ezen a helyénvaló részvétért, — mégis, őszintén sajnálom ezt a haláloságyon vergődő páriát. Kegyetlen gyilkosságok sorozata, — tudom. Ártatlanul kioltott emberlélek, apák, fiúk, testvérek fájdalma, — tudom. Tudom, tudom és mégis elszorul a szívem ennek a halálbamenetelnek a láttán, ahol a haláloságy fejfáján ez a felírás áll: *Banditul Balan*, ahol fegyőrök állanak haptákat a haláloságy szélén...

Micsoda szörnyű vergődés kavaroghat a kiálló csont, ziháló mellkas mögött! Mene-külni a halál elől vissza az életbe, — jai! itt vannak a csendőrök: el a halálba!... Talán elkábul és pillanatra azt hiszi: álom ez a szörnyűség. — A szemek üvegén át szörnyűséges tusákat olvasok a vergődő lélekben, amelyből feltör a sóhajlás:

— Domnu sergent, — apá...

És reszkető kezébe kapja a vizesflaskót és iszik, hosszan issza a mámorító, üdítő vizitált és pillanatra elszunnyad a mellében a vergődés...

*

Csendes kérdések, halk feleletek:

— Hol fáj, Balán?

— A szívemben, domnule...

— Miért nem maradtál jó fiú, Balán?

— Belém bujt az ördög, domnule.

— És most elvisz téged, Balán...

— Ne kinozz domnule...

Elmondattam vele az élete történetét.

— Borgóprundon született, négy elemi iskola elvégzése után lakatosinasnak ment, mert — mint mondja, nagyon szeretett dolgozni és tőle akart lenni, mint földmives. Tizenhét éves koráig a szülői háznál volt, — ekkor történt az első bűnelkövetés: feltörte a községi pénztárt és egészen kis összegű tartalmát elvitte. Hamarosan elfogták és három hónapra börtönléte a büncselekményért. A ballépése után nem maradhatott a szülői háznál és így került Nagydisznódra, a Carol Ziel-féle gyárba. Itt két évig dolgozott csendesen, amikor egy kicin nevű felebbvalóját bosszúból agyonütötte. Ezért a gyilkosságért tizenöt esztendei fegyházat kapott. A fegyházból egyszál alsóruhában megszökött, — a többi már ismerjük a lapok tudósításából: Balán feltűnik a

Délkárpátok erdeiben, gyilkol, rabol, — egyedül ez az egyszál cingár legényke, egyszál alsóruhában birtokába veszi a mérhetetlen erdőrengeteget... És hőstett volt, amikor csendőrszázadok mozgósítása után félholtan elfogták...

Csak a vad kétségbeesés önthet ilyen emberfeletti vakmerőséget és erőt egy ilyen rozga kis legénykébe...

Az „erdők királva” egészségesen sem lehetett valami híres faluverő legény. A tekintetét is hiába próbálom rekonstruálni félelmes vad lángoló kegyetlenség glóriájába. Sehogysem jön ki a figura: Sobri Jóska, vagy Rózsa Sándor, az erdők rettegett fejedelme, — inkább afféle kis emberke, akit egy jó pofonnal el lehet intézni és mégis: garmadába ölte az embereket. Az az impresszióm, hogy inkább félelemből, mint kegyetlenségből. Megijedt az ellenfeleitől és meg sem próbálta másképpen a rablást, mindjárt lőtt, — így halmozódtak az áldozatok...

*

Az áldozatok, akik most kísérteti járnak a haláloságy fölé...

— Mit álmodtál, Balán?

— Ha lehunyom a szemem, mindjárt álmodok, domnule. Néha szívet álmodok: otthon vagyok Prundon és az anyám simogatja a fejem és megsókol az anyám, meg ad mindenféle jókat, ahogy hazamegyek a lakatosmihelyből. Olyan rossz ilyenkor, ha felébredek! Sokszor, nagyon sokszor, borzasztókat álmodok: az erdőben vagyok és egy egész ezred csendőr emelkedik fel egyszerre és körülvesznek és tüzelnek és minden golyó talál... máskor meg véres kezek fojtogatnak és ráismerek azokra, akiket megöltem... és néha rohanok és halottak és csendőrök utánam...

— Apá, domnu sergent, apá...

Az álmom felidézése felgyújtja a halálos tusában fetrengő testet: hosszan iszik, utána csend...

— Az anyám is üldöz a halottak között...

az anyám is a halottak pártján van ellenem...

Ezt már elhaló hangon, tagoltan mondja,

— álomba fuladnak a szavak: vagy halálba?...

*

A szatmári zsidó hitközség kettészakadás előtt

Tovább perog a rabbiválasztás botránya

Szatmár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A szatmári ortodox zsidóság két táborának harca, mely már országsszerte rendkívüli érdeklődést vált ki, tovább folyik és napról-napra érdekesebb fejzetekkel bővül.

Ismeretes, hogy a botrányok a rabbiválasztás kapcsán robbantak ki; miután az ellentétek miatt még mindeddig nem választott új papot a hitközség, a zsidóságnak mindkét csoportja, úgy a hivatalos kisebbség, mint az ellenzéki többség csütörtökre rabbiválasztó gyűlést tűzött ki.

A szatmári prefektúrán ma a gyűlésnek véleményezésére jogosult hatóságok vezetői Ghetie alprefektus elnökségével értekezletet tartottak, melyen megjelentek a két szembenálló tábor vezérférfiai is. Popoviciu ezredes, a helyőrség parancsnoka el akarta simítani az ellentéteket és azt javasolta, hogy az ellenfelek közös rabbijelölő bizottságot alakítsanak. A

joakaratu javaslatot azonban a régi, hivatalos vezetőség, melyet tudvalevőleg sikkasztásért is feljelentettek, elutasította, ami kínos meglepetést okozott.

Végül eredményben a haóságok egyik pártnak sem engedték meg a gyűlés megtartását.

Egyébként a szatmári zsidóság hangulata igen elkeseredett, mert Freund Chaimék nyíltan hangoztatják, hogy nem adják át helyüket az óriási többség által megválasztott új tisztikarnak, hanem „magasabb összeköttetések” segítségével továbbra is a hitközség nyakán maradnak. A zsidóság felháborodva de tehetetlenül szemléli, hogy Freund megbénítja a hitközség működését s miután ezenkívül a pénztár millióit is teljesen önkényesen kezeli, a hitközség kettészakadása már elkerülhetetlennek látszik.

Stinnes Hugó fia Romániában is elkövetett egy 640 millió lejes csalást

A szélhámosság áldozata perli a román belügyminisztériumot

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Mint ismeretes, a leggazdagabb német iparmágnásnak, a két évvel ezelőtt elhalálozott Stinnes Hugónak fiát néhány nappal ezelőtt Németországban egy hadikölcsön-csalási ügy miatt letartóztatták. Bukaresti jelentések szerint az ifjabb Stinnes bünlajstroma egy a maga nemében páratlanul álló szélhámossággal gazdagodik most, melyet a milliárdos kalandor Romániában követett el.

A csalás áldozata Wildermann kisenévi mérnök, akinek egy igen szenzációs találmányát Stinnes négy millió dollárért megvette, majd a találmányt 2 millió 400 ezer font sterlingért, tehát mintegy kétezer millió lejért adta el angol tőkésnek. Mikor Wildermann a vételár kifizetésére szólította fel Stinnest, ez a fizetést azzal az indokolással, hogy Wildermann orosz állampolgár, már pedig Orosz-

országban minden találmány az állam tulajdona, megtagadta.

Wildermann, aki besszarábiai illetőségű és szabályos okiratokkal rendelkező román állampolgár, a párisi döntőbíróshoz fordult, mely előtt azonban

a román delegátus egészen érthetetlenül és mindenesetre gyanús körülmények között úgy vallott, hogy Wildermann nem román, hanem orosz alattvaló.

Miután ez a vallomás nem felel meg az igazságnak s valószínű az, hogy a román delegátust Stinnes enyvé keze is befolyásolta, Wildermann a múlt héten 800 ezer font sterlingért, tehát mintegy 640 millió lej erejéig beperelte a román kincstárt.

*

Talán megérezte, hogy miről van szó, hirtelen felriad, — megint az a rémes, riadt nézés, — papírt, iront kér. Ugy fektetik valahogy, hogy menjen az iron és Balán iszonyu erőfeszítéssel betűket vet a papírra: a csendőr érdeklődéssel feléhajol és minden szót félhangon elmond, ahogy a papírra kerül, kínos erőfeszítéssel:

— Eu subsemnatul Balan.

Hosszu időbe kerül, amíg az első mondat kialakul.

— Én alulírott Balán, megbántam mindent amit eddig tettem, szívem mélyéből bánom.

A lélek parancsol, a béna test engedelmessé, Balán ír:

— Fiatal voltam és nem tudtam számot adni magamnak. Nagyon sajnálom, hogy nem volt senki, aki más utakra vezessen. Nagyon sok kint és keserűséget szenvedtem...

Nehéz nézni a vergődést.

— Jól van Balán, fejezd be.

Nem, nem... nem akarja befejezni: láz lángol az arcán, rettenetes kinok között írja:

— Ha még egyszer meggyógyulnék, nagyon becsületes ember lennék.

Ránéz a csendőrré, — kiesik a kezéből a ceruza.

— Nu se poate...

Ezt már nem írja, ezt már kétségbeesetten nyögi és beteg teste a párnára hanyatlik.

— Apá, domnu sergent, apá...

Vizzel öntözi a kint: itt a halál, ott a csendőrség...

Az alkony fátyolt huzott a szomorú szobára, amelyben...ány napig tart még Balán bandita rettenetes vergődése... Jön az éjszaka és felvonulnak a haláloságy felé a kísértetek és megisméltódnak, ki tudja hányadszor az erdők véres jelenetei...

Az orvos lemondóan legyint.

A csendőr leül az ágy szélére és tovább olvassa a törvényt...

Gara Ernő

Tegnap este váratlanul a törvényszékre idézték a kamara alelnökét

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Dreptatea mai száma közli, hogy Istrate Micescu, a kamara alelnökét, ki tudva levőleg a petroleumpanama botrányainak kapcsán súlyos ellentétbe keveredett Stelian Popescu igazságügyminiszterrel,

tegnap este váratlanul felcítálták a bukaresti törvényszékre, ahol hosszas kihallgatásnak vetették alá.

A Dreptatea szerint az igazságügyminiszter hojszát indított Micescu ellen és ennek folyománya a tegnapi idézés is, mely teljesen

törvényellenes, hiszen Micescunak mentelmi joga van, melyet a kamara nem függesztett fel. Egyébként a vizsgálóbíró egy régi, vitás perben hallgatta ki az alelnököt; ezt az ügyet is Stelian Popescu kaparta ki és igyekezik nagy botrányra felfújni.

Az igazságügyminiszter és a liberális párt között emiatt az amugy is feszült helyzet teljesen elmérgesedett. Ma nagy küldöttség keresi fel Bratianu Vintilát, akitől Stelian Popescu elejtését követelik. A delegáció hangsúlyozni fogja, hogy amennyiben ez nem történik meg, kilépnek a pártból.

Müller Kálmánt, az Egységes Szervezet elnökét vallatták ma a kommunista-pör tárgyalásán

Feleljen, ha tud, ügyész ur! — kiáltotta Müller

Kolozsvár. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A kommunista pör mai tárgyalásának a szenzációja az volt, hogy a bírság Müller Kálmánt az Egységes Szakszervezetek országos elnökét hallgatta ki. Müller Kálmán románul, szépen felépített szónoki beszédben adta elő védekezését, amelyet a hadbírság tagjai a legnagyobb figyelemmel hallgattak végig. A vallomás kiemelkedő része az volt, amikor Müller Kálmán mint országos elnök az Egységes Szervezetekkel szemben minduntalan felhalmozódó vádak megcáfolva kimerítően felvázolta annak a törekvésnek a célját és eszközeit, amit a romániai munkásság maga elé tűzött.

A vád ez Müller Kálmán ellen: Résztvett a szófiai nemzetközi munkakongresszuson, amely a harmadik internacionálé elvei alapján ült össze. Úgyes agitátor s mint ilyen hatóság eszközökkel dolgozik azon, hogy az ország forradalmasításával Romániában is bevezessék a proletárdiktatúrát. Gyűlöletet és megvetést hirdet a királyi család és a kormány ellen.

Müller Kálmán vallomásában sorra vette az ellene felhozott vádakokat.

— Igaz, — mondotta, — hogy résztvettém de az is igaz, hogy a kiutazásra szabályszerű utlevelet kaptam, sőt a miniszteriumban még azt is kijárták nekem, hogy vizumkedvményben részesítsen úgy a jugoszláv, mint a bulgár konzulátus. Ebben tehát nem volt semmi titkos és törvényellenes. Rajtam kívül a román munkásságot még két ember képviselte azon a kongresszuson s ezek elém nem is indult semmiféle eljárás, ami azt bizonyítja, hogy nem maga a kiutazás volt bűn, hanem az, hogy én utaztam ki.

Mikor visszajöttem, már a határon detektívek tartóztattak fel és elvették összes írásaimat. Nem találtak bennük semmi gyanúsat, mert két hét múlva mindent hiánytalanul visszakaptam. És ezek után találok szemben magamat ezzel a váddal, hogy résztvettém azon a kongresszuson.

— Ami a proletár diktatura bevezetésére irányuló vádat illeti, valóban nem értem, hogy milyen alapon tulajdonít nekem a sziguranca ilyen teljesen légből kapott törekvéseket. Én ezt még cáfolni sem tudom, annyira távol áll tőlem minden ilyen törekvés. Kérem az elnök urat, hogy szólítsa fel az ügyészt: támassza alá bizonyítékokkal ezt a vádat, hiszen neki kell bizonyítani, mert ő vádol.

Az egész védelem leplezetlen mosolygással várta a feleletet. Negulescu ügyész néhány pillanatig nem talált szavakat, majd meglehetősen kapkodva, a következőket mondja:

— Müller azt írta egyik lefoglalt magánlevelében, hogy a konstruktív politika bolsevista jellegű!

A védelem mosolyogva fogadja az ügyész kijelentését, s most már határozottan bizonyítékokat követel, mire az ügyész dühös lesz.

— Majd a vádbeszéd során bizonyítani fogok! — igéri.

Müller ezután az inkább derűs, mint komoly incidens után folytatja a vallomását s nem tagadja, hogy az Egységes Szakszervezet valóban építő munkát folytat.

— Tíz év alatt, — mondja, — tíz munkásothont építettünk az ország különböző részein. Ebben nem volt segítségünk az állam, noha a szociálisták ilyen irányban is támogatta. Folytattunk le segélyakciókat is, de ebben én nem látok semmi bűnt.

A felségsértés vádjára a következőket mondja:

— Ilyen természetű vád alatt már állottam egyszer s a bíróság előtt. A története ennek ez: Öt évvel ezelőtt, amikor néhai Ferdinánd király meglátogatta Temesvárt, felkértek engem is, hogy vegyek részt a tiszteletére rendezett banketten. Én vállaltam a nekem kiosztott szerepet és beszédet akartam intézni a felségéhez, a romániai munkásság nevében — Ma sem tudom miért, az utolsó pillanatban a beszédem megtartásától eltiltottiak a hatóságok. Emiatt aztán egy hasonló alkalommal visszautasítottam a meghívást. Ebből kovácsolódott a felségsértési vád, amiért el is ítélte a bíróság 5000 lej pénzbüntetésre. Jogerős ítélet volt ez és a büntetést ki is állottam, ebből tehát úrra nem kovácsolhat vádat az ügyész.

Rátér azután arra, hogy az előzetes vizsgálatok során sokat faggatták amiatt, mert külföldi kommunista lapokat olvas. Nem tagadja ezt, de különben sem lát benne semmi törvényellenes cselekedetet, hiszen neki, mint munkássá vezérnek, kötelességszerűen kell tájékozódnia a munkásmozgalmakról még abban az esetben is, ha ezek a mozgalmak nem fedik teljesen a romániai munkásság célkitűzéseit. A sziguranca nyomozás eszközeire és vádkovácsolására azonban jellemző az a jelentés, amit az egyik magasrangú sziguranca tisztviselő küldött Bukarestbe. E jelentés szerint a külföldi kommunista szervezetek havonta ezer dollárt küldenek a kolozsvári Erdélyi Bank utján a romániai Egységes Szervezetek részére. Természetes, hogy ez a jelentés merőben kitalált mese s egy szó sem bizonyult igaznak belőle.

— Nem engedhetem meg, — szól közbe az elnök, — hogy a sziguranca működését kritizálják.

Körner József védőügyvéd adta meg az elnöknek a választ.

— A sziguranca nyomozott ebben az ügyben s ő tette meg a feljelentést is. A védelem jogait sérti, az elnök ha nem engedi meg az igazságos kritikát.

Müller Kálmán azután a romániai munkásmozgalom célkitűzését ismertette.

— Az a célunk, — mondotta, — hogy szövetségi úton, tehát kapitalista eszközökkel küzdjünk a munkaadók, kizsákmányoló törekvései ellen. A szakszervezetek segítségével a munkások kultúrnívójának emelésén dolgozunk, politikai téren pedig a parlamentáris rendszer segítségével akarunk eredményeket elérni. Nem hozunk tehát felforgató eszméket, hiszen minden cselekedetünk az alkotmány és a törvények tiszteletében történik.

Müller vallomása után tíz perces szünetet rendelt el az elnök. Szünet után Dán Istvánt a kolozsvári fások titkárát hallgatta ki a bíróság, aki ellen szó szerint ez volt a vád: Osszeköttetésben állott Müller Kálmánnal.

— Dinamitot lottak a dévai kőbányából. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A dévai kőbánya társaságától a napokban több dinamit patronot loptak el. Az ismeretlen tettesek behatoltak a társaság Kerescen lévő helyiségébe, s onnan az ott lévő robbantószerkezet felpakolva, továbbálltak. A lopott tárgyak értéke nem nagy, a lopás csak azért ad aggodalomra okot, mivel robbantószerkeztől van szó.

HIREK

BRASSÓI LAPOK

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden munkanapon az esti órákban. Hirdetések vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendő, vagy pedig bármelyik hirdetési iroda, vagy bizományosaink útján is feladhatók.

A ★-gal jelzett hírek díjazás alá esnek.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.

A Brassói Lapok nyomdavidálalatának kiadása.

Előfizetési díjak Brassóban: egy hóra 90 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egy évre 900 lej. Kézbesítési díj külön fizetendő. Előfizetési díjak vidékre: egy hóra 100, negyedévre 270, félévre 520, egy évre 1000 lej. — Külföldre: negyedévre 420,—, félévre 820,—, egész évre 1600 lej

— Nurni Budapestre érkezett. Budapestről jelentik: Tegnap este fél nyolc órakor a keleti pályaudvarra megérkezett Nurni, a csodafutó, akit a finn konzul és az MTK igazgatója fogadott. Közönség nem volt jelen, mert Nurni a tünneplés fogadtatást elkerülendő, azt táviratozta Budapestre, hogy autón érkezik.

— Egy galaci hivatalnok lelőtte hivatalfőnökét. Galacból jelentik: Ma délelőtt a munkügyi palotában Marin Grigoras hivatalnok egy összeszólalkozás hevében lelőtte Dan főellenőrt és Jurascu igazgatót, majd önmaga ellen fordítva revolverét, háromszor magára lőtt. A dráma áldozatait haldokolva szállították be a kórházba.

— Barlad mellett lezuhant egy repülőgép és agyonütött egy földmivest. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt a regátban fekvő Barlad városka mellett egy katonai aeroplán, melyet Caraman főhadnagy vezetett lezuhant, és egy földmivest agyonütött. A pilótának csodálatos módon semmi baja sem történt, ellenben a gép összetört.

— Pop Alexandru dr. kolozsvári közjegyző négy-milliós követelését negyvenezer lejre szállította le a törvényszék. Kolozsvárról jelentik: A Brassói Lapok már részletesen beszámolt arról, hogy Pop Alexandru, kolozsvári közjegyző az Egyesült Közgazdasági Bank csődügyében a leltározás munkájáért négy-millió lejt követelt. A közjegyző követelése a sajtóban és a közvéleményben óriási megbotránkozást keltett annál is inkább, mert a csődtörvény értelmében a közjegyzőnek a csődeljárásban való részvételének díja negyvenezer lejben van maximálva. A csődtörvény feljelentésére ma délelőtt 9 órakor került tárgyalásra az ügy a kolozsvári törvényszék előtt. Crutiu tábíró elnökölte alatt. Az ítéletet a törvényszék egy órákor hirdette ki, amelyben a négy-milliós követelést negyvenezer lejre szállítja le. Az indoklás kimondja, hogy ha a törvény nem intézkednék is a közjegyző honoráriumáról, akkor is diszkrét joga van az igazságügyminiszternek az összeg megállapítására, ami a tárgyalás előtt meg is történt. A szenzációs ítélet nagy meglepetést keltett az érdekelt körökben.

— Az erdélyi és bánáti önkéntesek kongresszusa Brassóban. Brassó tegnap diszben, girlandosan és lobogósan várta mindazokat az erdélyi és bánáti önkénteseket, akik a háboruban Románia oldalán harcoltak. A kongresszus ma délelőtt tíz órakor nyílt meg Deleu Victor dr. elnökölte alatt. A kongresszus alelnökei Voicu Nitescu dr., Brassó nemzeti pártjárti képviselője és Pop Valeriu, főtitkár Cărpănescu dr. A délelőtti ülés egy órákor zárult s délután három órákor folytatják.

— A szatmári iparosság sérelmei. Szatmárról jelentik: Tegnap a kisiparosok gyűlést hívtak össze, amelyen másfélezer szatmári kisiparos jelent meg. A gyűlés, amelyen Szücs Kálmán elnökölt, az elnök indítványára elhatározta, hogy a magasabb fórumokhoz fordulnak védelemért. A városi tanács ugyan is nem hajlandó törvényes védelemben részesíteni a kontárokkal szemben a kisiparosokat, akik sérelmeiket ezért a megye prefektusa előtt fogják feltárni. Memorandumot készítenek, amelyet ezertágu küldöttség visz a prefektushoz.

— Az unitárius lelkészi hivatal értesíti az egyháztagekat, hogy folyó hó 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor az őszi háláadó istentisztelettel kapcsolatban urvacsoraosztás lesz.

— Betörés. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: Florea György krescunesdi lakoshoz az éjszaka folyamán betörték és mintegy öt-ezer lej értékben vittek el ruhaneműt és egyéb holmit. A csendőrség az eljárást bevezette.

† **A Rapid megőöta a Viktória-Ziskon eleni meccsét.** A közép-európai kupáért folyó küzdelmek során, mint tudjuk, a bécsi Rapid a prágai Viktória-Ziskovval játszott középdöntőt. Az első mérkőzést a prágai csapat nyerte, a másodikat a bécsi, mindkettő egy-egy gólkülönbséggel, úgy, hogy egy harmadik játékot is le kellett volna játszaniok, ha a Rapid tegnap meg nem övta volna a második mérkőzést. A Rapid az osztrák szövetség útján a közép-európai kupa bizottsága elé beadvánnyal fordult, amelyben kéri, hogy a szabályok szerint, az utóbbi mérkőzést 3:0 arányban írja az ő javára. Az óvási ok a következő: Göbel bíró kiállította a cseh csapat centerét, azonban a cseh szövetség nem indított eljárást a sport-szövetségenél viselkedő játékos ellen, holott ezt a szabályok világosan előírják. Meduna center tehát jogosulatlanul szerepelt. Az ügyet vásárhelyi bíróság fogja tárgyalni a bizottság s az osztrákok biztosra veszik, hogy a magyar delegáció segítségével a zöld asztal mellett sikerül fog a Rapid döntőbe juttatása.

— Ismét a dévai csángók ügyéről. Hunyadmegyei szerkesztőségünkől: A dévai csángók között nagy riadalmat keltett, hogy közülük 72 gazdát agrárügyben szeptember 20-ára a dévai polgármesteri hivatal 3903 számú meghívójával beidézték. Tekintettel arra, hogy a csángóknak a harói ügyön kívül más ügyük nincsen, félős, hogy ez a meghívás is ezzel van kapcsolatban, t. i. olyanformán, hogy valami utóbbi kisajátítási eljárással akarnak pressziót gyakorolni a dévai csángógazdákra. A harói ügy ugyan is úgy áll, hogy sehogyse áll, mivel a hatóságok, különösen a harói primár törvénytelen magatartása miatt, nem képesek még ma sem birtokba adni a bíróság által a csángóknak ítélt földeket.

— Kérem az ismeretlen tolvaj urhoz. Igen kérem azt az urat, aki kofferemmel Kiskapus és Tóvis állomások között leszállott, legyen tekintettel arra, hogy a csomag egy szegény egyetemi hallgató összes ruháját, fehérneműjét tartalmazta, amit pótolni ugyyszólván lehetetlen, — s legalább egy részét juttassa vagy a kofferben található címre, vagy a lap szerkesztőségébe.

★ **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, kik felejtethetetlen halottunk, Thul Theodor temetésén résztvettek, koporsóját virággal és koszorúkkal ellátták, vagy bármilyen más módon részvételük kifejezést adtak, különösen a tejjgazdasági szövetkezetnek ezúton mond hálás köszönetet a gyászoló család.

★ **Fölösleges Bécsbe utaznia,** mert szalonunkban megismerheti az őszi divat legfrappánsabb kalapjódonságait. Szende Ilus és Olga Brassó, Buzasor 4 sz.

★ **Engesztelési nap (Jomkippur.)** istentiszteletek az Árvaház-utcai zsinagógában: Szeptember 23-án, „Kolnide“ d. u. 6 órakor. Hitszónoklat. Szeptember 24-én reggeli ima, kezdete 7 órakor. Thóra kiemelése 9 óra 10 perckor. Hitszónoklat, utána „Hazkarah“ 11 órakor. A templom Előljárósága.

★ **Köszönetnyilvánítás.** Drága, jó, felejtethetetlen férjem Gottsmann Eduard temetése alkalmával számomra nyilvánított szíves részvételért, a sok szép virág és koszorú adományokért hálás köszönetet mondunk, elsősorban az Iparegyletnek, veteránusok egyesületének, vendéglős- és pincér egyesületnek. A mélyen gyászoló feleség és fiú.

★ **A marosvásárhelyi Newyork kávéház és szálloda** új kezében. Két agilis és régi szakember, f. hó 22-én nyitja meg a budapesti Kónya Jancsi hírneves cigánybandájával a világvárosiasan átalakított Marosvásárhely-i Newyork kávéházat. Az új bérlet Lünzer és Scheer kávéosk kik hosszú éveken keresztül a Temesvári Palace nagy kávéházat bírták, a nevük elég garancia szolid és jó vezetésre. A szállodát, mely központi fűtésre és teljesen komfortra rendezték be, szintén a nagyérdemű közönség s a t. utazó urak rendelkezésére áll. Szíves pártfogást kér Lünzer és Scheer kávéosk.

★ **Nagyon ajánlatos** reumatikus fájdalomban szenvedőknek, a „Tofalgon“ kipróbált gyógyszer használata, mely már az első bedörzsölés után megszünteti a kínzó fájdalombat. Egy tubus ára 130 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban. Ha nem volna kapható, kérje direkt dr. Al. Iteanu gyógyszerárától București, Calea Victoriei 82.

★ **Elveszett.** Szombaton az esti 7 óras gyorsvonat érkezésénél, az állomástól a Honvéd-utca 30 számig és azután a Koronáig vezető úton egy fiakerben elfelejtődött egy aktatáska, amely jutalom ellenében a Korona szállodában, 6. számú szobában leadható. (Abrahamsohn-nál.)

★ **A brassói mezőgazdasági kiállítás** alkalmával Lang Henrik brassói kir. udvari fényképész néhány jól sikerült felvételt csinált. A képek a Kapu-utca 52 sz. alatti kirakatban láthatók és a műteremben kaphatók.

★ **Dr. Lakatos szanatóriuma** Baden bei Wien. Diétás gyógyintézet, külön szívosztály, kénfürdők, őszi fősaison, mérsékelt árak.

★ **Balata-kötelek és szijak,** eredeti Dick-félek, legjobbak mindennemű erőátvitelre. — Díjtalan felvilágosítást nyújt Kamaryt és Méder, Brassó—Temesvár.

LEGUJABB

A soffőröknek ezenul inaskodniok kell

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Tegnap már megírtuk, hogy a kormány a soffőrséget rendes iparágá léptette elő és a soffőri szakmával kapcsolatban kötelezővé tette Erdélyben az 1884-ik évi ipartörvény, a regátban pedig az 1912-ik évi ipartörvény előírásainak betartását. Ma a munkaügyi miniszteriumban erre vonatkozólag az illetékes vezérigazgatótól a következő felvilágosítást kaptuk:

— Az új rendelkezés értelmében ezenul a soffőröknek éppen úgy, mint a többi iparosoknak.

rendszeren inaskodniuk kell

s csak bizonyos gyakorlati idő betöltése után szabadulhatnak föl. Azoknak a tudását, képességét és jogosultságát, akiknek már van hajtási igazolványuk, az illetékes kerületi külön vizsgálják felül, melyek már meg is kezdték működésüket. Az inaskodás folytatását az ipartörvény paragrafusai állapítják meg. A passzionatus autóvezetőkre, akik a hajtást nem mesterségszerűen kereset céljából űzik, természetesen nem kötelező ez a rendelkezés, de valami szabályozás ezen a téren is készül.

Budapest közgyűlése állást foglalt a numerus clauzus ellen

Budapestről táviratozzák: A magyar főváros tanácsa tegnap délután viharos közgyűlést tartott amelyen a tanács tagok nagyrésze élesen állást foglalt az egyetemi numerus clauzus ellen. Pakots József éles hangon tartott támadása után határozati javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, amelyet a közgyűlés nagy vita után elfogadott.

A javaslat szerint a főváros felirathban fordul a kormányhoz és figyelmezteti a numerus clauzus alkalmazásával járó erkölcsi károkat. A javaslat sürgősségét 111 szavazattal 83 ellen kimondották.

A fogarasi prefektust nem mozdítják el helyéről

Az új bihari főispán letette az esküt

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Röviden megemlékeztünk már arról, hogy a belügyminiszteriumban egy fogarasi románokból álló küldöttség Alexandrescu prefektus elmozdítását kérte. Ma a belügyminiszterium kommunikét ad közre, melyben megcáfolja a küldöttségjárás híré s jelzi, hogy Alexandrescu helén fog maradni. Beavatott forrásból nyert értesülésünk szerint a küldöttségjárás minden cáfolat ellenére is megtörtént, de a delegátusok azok voltak, akik Fogarasban türelmesebb nemzetiségi politikát óhajtanak a prefektus konciliáns magatartásával szemben.

Bogdan Jonescu, az új bihari prefektus ma délután már letette az esküt s így a nagyváradi bonyodalom, melyről lapunk más részében adunk hírt, véglegesen elintéződött.

Sem Gróf László, sem Erdélyi Miklós nem kaptak koncessziót

Véglegesen döntöttek a színházi engedélyekről

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A kultuszminiszterium ma délután véglegesen döntött a színházi engedélyekről. A végső határozat szerint sem Gróf László, sem Erdélyi Miklós nem kaptak koncessziót, sőt a miniszterium illetékes vezérigazgatója a következőket mondotta:

— Gróf és Erdélyi örülhetnek, hogy egyáltalában semmiféle eljárás sem indul ellenük!

Janovics Jenő olyan feltétellel kapta meg Nagyváradot, hogy ott kolozsvári előadásokkal egyidejű-

leg nem tarthat előadásokat. A nagyváradi színház egyébként egy román társulat is koncessziót kapott s ez Janovicsal felváltva fog játszani.

Ismeretes, hogy a temesvári színházért bare folyik Szendrey és Fehér Imre között. A kultuszminiszterium álláspontja, hogy ebbe a küzdelembe nem avatkozik bele, mert egyiknek éppen olyan jó koncessziója van, mint a másiknak.

A döntés joga a városé.

Bellu prefektus a belügyminiszternek javaslatot tesz a szatmári tanács feloszlatására

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Ismeretes, hogy a szatmári tanács a magyar és zsidó tanácsosok kivonulása miatt nem munkaképes. Ma Bukarestbe érkezett Bellu prefektus, aki a következő rendkívül érdekes nyilatkozatot adta munkatársunknak:

— A választás előtt olyan megállapodást hoztam létre, hogy az állandó választmányban 3 román 1 magyar és 1 zsidó tag kerül be. Ezt a megegyeztést az borította fel, hogy a magyarok olyan tagokat akartak a választmányba beküldeni, akiket én nem fogadhattam el. Végül is az egész választás botrányba fulladt. Most azért jöttem fel Bukaresztbe, hogy a bel-

ügyminiszternek jelentést tegyek az eseményekről:

azt fogom javasolni, hogy a szatmári városi tanácsot a maga teljességében oszlassák fel.

mert az államérdekeket csak ilyen módon védhetem meg.

A prefektus ezután szenzációs kijelentéseket tett a szatmári ostromállapottal és a szatmári zsidóság harcaival kapcsolatban. Ezeknek ismertetésére holnap számunkban visszatérünk.

Kölcsön vagy nem kölcsön?

Bukarest. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az egyetlen kérdés most, amitől haragsz a főváros, a sorsdöntő és krizistmegoldó kérdés: lesz kölcsön vagy nem lesz kölcsön?

A délelőtti folyamán a miniszterelnök Emil Juan, dr. Rosenthal ügyvédekkel és Victor Badulescu pénzügyi államtitkárral kétórás megbeszélést folytatott abból a célból, hogy leszögezzék az állítólag már küszöbön álló német-román megegyeztetés jogi szempontjait. A bizottság a következő pontokat rögzítette le:

1. A német hitelezők problémája a románokkal szemben és a román hitelezők problé-

mája a németekkel szemben.

2. A Banca Generala bankjegyek kérdése.

3. A német megszállás alatt a községek és a magánosoktól kieroszakolt kényszerkölcsön problémája.

4. A német tulajdonosoktól elszekvesztett vagyonoknak, valamint a járadékoknak kérdése.

A mai tanácskozáson leszögezték szempontokat a Berlinben tárgyaló román bizottság tagjainak tudomására hozzák, egyben a bizottságba, mint jogi szakértőt, kinevezik Emil Juan ügyvédet.

SPORT

Néhány román tulzó le akarja törni
a magyar sportéletet NagyváradonBotrányok, irredenta vádak, üldözések... — Már a futball-bíró is csak
románul vizsgálhat

Nagyvárad. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Nagyváradon azt a néhány ezer embert, aki sporttal és sportkérdésekkel foglalkozik, olyan frappáns sérelem érte, amely tekintet nélkül kihívja maga ellen az egész magyar társadalmat. Nem szükséges különösebben hangsúlyozni, hogy Nagyváradon a gyakorlati sportot a kisebbségek képviselik. Ezzel szemben a vezetésben a román sportemberek tartják a supremáciát. Tehát nem a kvalitás, nem is a többség, hanem csupán az elsőrendű állampolgárság jogán.

Az impériumváltozás fejlődő sportéletet talált itt Erdélyben és Nagyváradon is, ahol négy sportegyesület folytatott nemes vetélkedést egymással: az NSE, a NAC, a Törekvés és az Egyetértés. A négy egyesületbe a különböző társadalmi rétegek ifjúsága foglalt helyet, de azért béke és általános sportérdeklődés mindig kölcsönös megértés és harmonia uralkodott. Az exclusiv NSE a teniszben és vívásban vezetett, a polgári NAC a footballban volt első, a munkástestvér Törekvés a birkózást, az atlétikát kultiválta és gyorsan riválisa lett footballban is a NACnak. Az Egyetértés az iparosifjúság klubja volt, Törekvő, fiatal egyesület, amelynek szép jövőt jósoltak. A fejlődő sportéletet azonban váratlanul megbénították azok a rendelkezések, amelyek Bukarestből érkeztek és természetesen születésükben és célzatukban kisebbségellenesek voltak.

**Az erdélyi sportegyesületeket
beszorítják a román szövetségbe.**

Az erdélyi magyar sportegyesületeket, bár ma is ellátták központi igazgatásukat, egy rendelettel beszorították a román szövetségbe. A magyar, illetve kisebbségi egyesületek nem opponáltak, nem ellenkeztek, végtére is hátsó gondolatok nélkül csak sportot akartak űzni és számukra tökéletesen mindegy volt a felülről való ellenőrzés. Azaz csak mindegy lett volna, ha magának ennek a rendelkezésnek nem lett volna az a hátsó gondolata,

megbénítani a kisebbségi sportot.

Ez a munka szisztematikusan megkezdődött és az erdélyi kisebbségi sport kluboknak, — azaz ilyenek ma már nincsenek, csak éppen hogy taglétszámukban a kisebbségek vannak majoritásban, — ezer egy panaszkodott, sérelmük van, egyre több pofonekést, kihívást és brüszkírozást kell elviselniük. Jó példa mindezt az a botrányos helyzet, ami Nagyváradon kialakult s ami hovatovább annyira el fog mérgeledni, hogy az amugy is beteg sportélet gyors kímálását készíti elő.

**Az uralkodó szellem: letörni
mindenkit, aki nem román**

Az uralkodó szellem: mindent román kézbe venni és mert ez — tekintettel a sportegyesületi tagok kisebbségi mivoltára, — parlamentáris uton nem sikerül, minden eszköz felhasználása jó. Így például legutóbb kimondták, hogy

a futballbírói vizsgát is csak román nyelven lehet letenni és mert a régi futball bírói kar magyar volt, ezek ellen a tisztán sportemberek ellen irredenta vádakot kovácsoltak a bukaresti Comitétul Regional előtt, hogy így lehetetlenné tegyék működésüket.

A helyzetet még jobban aláásta az Amateur kizárólagosan román sportegyesület megalakítása, amelynek a favorizálására minden eszközt igénybe vesznek. A dolgok ideig való fejlődésében hibásak a kisebbségi sportemberek is, akik mindeddig nem merték reszkírozni a férfias fellépést. Igaz viszont, hogy a most kavargó sportbotrányt éppen az első férfias tiltakozás váltotta ki, amely Adorján Péter, a kerü-

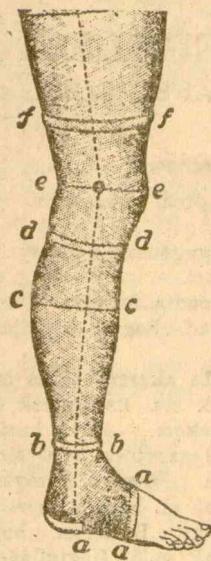
leti futball-szakosztály elnöke részéről történt — Adorján Péter hetekkel ezelőtt való ülésen leintette elnöki jogánál fogva a magának tulságos hatalmi súlyt vindikáló Bocean János helyi főtítkárt Bocean erre feljelentette a sportszövetségnél Adorján Pétert, ahol különféle ürügyekkel vádolta meg. A szövetség kiküldött egy ad hoc bizottságot, amely Adorján Pétert két hétre felfüggesztette. Erre Adorján bejelentette úgy a nagyvárad kerületnek, mint a bukaresti központi szövetségnek, hogy megfellebbezte a felfüggesztést, mert 1. ad hoc bizottság nem ítélezhet, 2. a Com. Regional nem határozatképes, mikor az ad hoc bizottságot kiküldötte, 3. Adorján mint szakosztályi elnökkel szemben csak a központ illetékes és végül Adorján Péter előkelő szerepet tölt be a központi szövetségben is, ahol az országos ping-pong szakosztály elnöke, azt a szerepet töltve be, amelyben elődje Ferdinánd király egyik hadsegédje volt. Különben pedig állította levelében

a román—magyar harccá kiszélesedett vitában Adorján Péter sem sértést a főtítkár ellen, sem szabályellenességet nem követett el.

Ezekután amikor, mint szakosztályi elnök elfoglalta egy következő ülésén helyét, Bocean főtítkár megtagadta a referálást és Adorján Bocean kollégái másfél évre kitiltották a sportműködéstől. A helyi csoport feljelentésére pedig az a szakosztályt, amelynek Adorján volt az elnöke, Bukarest feloszlattatta. E mögött a harc mögött az a kutya van eltemetve, hogy

a kisebbségi sport vitális érdeke megtartani Adorján Pétert, aki önzetlen munkása évek óta a nagyvárad sportéletnek és azonkívül, hogy megbecsülésre érdemes olyan hatalmas munkát végez, amelyet helyébe alig

GUMMI-HARISNYA

Akar On a visszártágulástól megszabadulni?

Akarja On lábait a vastag bokától megóvni?

Akarja On a könnyen való kifáradást elkerülni?

Akarja On a könnyen való kicimodást lehetetlenné tenni?

Akarja On hogy biztosan tudjon lépni?

Akarja On hogy járása sikkes, elegáns legyen?

Akarja On hogy lábai szép karcsú tornát nyerjenek?

Kérjen utasítást és árlapot

DEUTSCHE ADOLF cégől

egyedüli speciálta gummi-harisnyára Romániában

Timişoara, III. Str. Dr. Dragomir 10.

vállalva valaki, s százezereket áldozott már eddig is sportcélokra

Ezért akarják Adorján Pétert kipusztítani a nagyvárad sportélettől azok, akik nem mecénásai, hanem hasznosítói a sportnak. Jellemző különben a dúsgazdag Adorján Péterre, hogy fiatalos illúziókkal a munkásokból alakult Törekvés sportegyesület elnökségét vállalta el s ahol adni, fáradni, szerezni kellett, mindig ő jelent meg először. Másutt kutatának egy hasonló lelkes sportbarátért, Nagyváradon és Bukarestben elgáncsolják, — mert magyar. Csak hogy a nagyvárad sportegyesületek közös magyar közönsége megakarja akadályozni a román oldalról indult akciót és ha a román oldalon nem ébrednek jobb belátásra, akkor valóban sikerül az outsider Amateurt a működési és fejlődési lehetőségükben egyre jobban háborgatott, négy évtizedes multtal rendelkező magyar sportklub letörésével az első sorba állítani.

Csúttörtőkön ejtik meg a feloszlott szakosztályban az elnöki választást Nagyvárad sportolói, a melyen méltó választ készülnek adni az egyre szaporodó provokációkra.

KÖZGAZDASÁG

A brassói mezőgazdasági kamara nem vette
észre, hogy kiállításán kétszáz háromszéki
magyar kiskgazda is részt vett

Nyolevanötezer lejnyi díjból semmi sem jutott a székelyeknek

Megirtuk, hogy a brassói mezőgazdasági kamara az idén is megrendezte a maga évi kiállítását, mely szemre igazán szépen mutatott. Mi, a Brassói Lapok különös örömmel láttuk, hogy mult évi agitációnknak a székely kiskgazdák körében nagyszerű eredménye támadt, mert míg a mult évben alig láttunk a kiállítás magyar kiskgazdákat, most a háromszékiek közül kétszázán vonultak fel szebbnél szebb terményeikkel, hogy részt vegyenek a munka versenyében.

Mindenki látta ezt és mindenki méltányolta is: csak a mezőgazdasági kamara nem vett észre az egészről semmit. A bíráló bizottság csodálatos közönnyel haladt el a székely gazdák állványai mellett és egyetlenegy pillantással siklott el az egész gyűjtemény felett. A kiállításon 85.000 lejt osztottak szét, s amíg volt olyan román kiskgazda, akinek két és három díjat is adtak, mert nem volt kinek adni a románoknak szánt díjakat, s amíg a szász kiskgazdák között is akadt, aki egyébként kétségtelenül kitűnő terményeiért három díjban is részesült, — a magyar kiskgazdák elképedve várták, hogy vajon csakugyan megtörténhetik az egész székely gazdátársadalomnak ez a felháborító mellőzése? Igen, a bíráló bizottság felől megtörténhetett volna, s a helyzetben csak a magyar középbirtokosok erélyes állásfoglalásának eredményeképpen segítettek annyira, hogy végül, elkésve kimondták: a székely kiskgazdák kiállítását közös csoportként bírálják el és a 85.000 lejből ezen a címen nekik is juttatnak 15 ezer lejt, — már amennyibe egy oklevélnek az önköltsége kerül. A székely kiskgazdák így egyetlenegy oklevéllel mehetnek haza a kiállításról és mivel az oklevelet nem lehet kétszáz darabba vágni, a székely díj majd a háromszéki agronom szobáinak a

falán fogja hirdetni a brassói mezőgazdasági kamara nagylelkűségének és igazságszeretetének emlékét.

A brassói mezőgazdasági kamaráról ugyan is nem szabad elfeledni azt, hogy nemcsak brassói, hanem háromszéki és csiki kamara is és hogy ennél fogva abban kétségtelenül a magyar gazdák vannak túlnyomó többségben. — Mindennél ékeesebben mutatják ezt a kamara teherviselésének adatni. A brassói gazdaközönség a kamarai adó fejében 1928. évre 281.000 lejt fizet, Háromszék ellenben 415.000 lejt. Csik pedig ennél is jóval többet: 531.000 lejt visel a kamara terheiből. Azonban a kamara költségvetése nemcsak ennyiből áll, hanem összesen 5.659.000 lejre rug és természetes, hogy a milyen arányban oszlanak meg az egyes terhek, ugyanaz lesz a többi terheknek a tagolódása is, úgy, hogy ebben a kamarában nemcsak a gazdák lélekszáma szerint, hanem a gazdák teherviselése szerint is a magyar gazdák az erősök. Az utolsó hely csak akkor jár nekik, ha a díjak kiosztására kerül a sor és ha az érlelme elismerése volna a kamara feladata

Keresek

üzlethelyiséget

a belvárosban azonnali átvételre
Cím KORONA szálló 162.

842

A TÖKÉLETES PATKÁNY ÉS EGÉR

IRTÓ SZER

Egy füveg ki-
pusztítja há-
zából az összes
patkányokat és
egereket!!!

KAPHATÓ
gyógyszertár-
okban és dro-
gueriákban!!
ÁRA 115 LEJ

Ratopax

Chemorum Institut Chimic, Satu-Mare

BÉBI

VAGY

AZ ELSŐ SZERELEM

REGÉNY. Írta: MARAI SANDOR.

(Copyright by Pantheon)

— Kiket — kérdezte Mészáros izgatottan. — Minket? Engem? — Téged is — mondotta nyugodtan Szilassy. — Téged is, kedves Mészáros. — Engem ne sajnálj — mondta felfújva Mészáros. — Nem azért jöttem hozzád, hogy sajnáljal... Hanem...

— Hanem? Minek jöttél? Te akarsz engem sajnálni? Elkéstél. Tudod, hagyjuk ezt. En értelek téged... és téged is — mondta nekem. — Nem haragszom senkire. Tudod mit: az igazgatóra sem. Megmondhatod neki. Őt is sajnálom. Szegény, szegény vakondok. Nem is miatta megyek el. Nem is azért az ostoba ügyért. Ez nekem jó ügy. Beláttam, hogy tévedtem. Nem vagyok tanárnak való. Megtulladok. Ejjel ebben az ágyban ha egyedül maradtam gondolataimmal, a nap emlékeivel, az arcokkal, miket napközben láttam, a mondatfoszlányokkal, amik megmaradtak a fülemben... tudod, mi volt az érzésem néha? Hogy megtulladok. Vagy hányni kezdek. Egyszer, erre egészen pontosan emlékszem, majdnem hányni kezdtem. Hát nem bírom beláttam. En ezt másképp képzeltem el. Ha valaki őszintén készült tanárnak... én voltam az. En akartam tanítani. Új embereket gyúrni... Barátaim! Micsoda mesterség! De nem lehet. A rendszer erősebb, sokkal erősebb... s ahhoz, hogy sárból sarat gyurjak...

— Miféle új embereket? — Mondta Mészáros. — Kérlek. Embert, ember. Bitang, kártevő állat, ha be nem török. Erre való az iskola.

— Erre való az iskola — mondta Szilassy. — Megkérdeztem!

— Mit fogsz csinálni? — Egyelőre botrányt — felelte mosolyogva. — Egy kis botrányt, amelyet már bírok. Vannak újságíró barátaim. Nem itt, odafenn. Tudod, az sose árt. Akármilyen kicsi az ablak, amit beversz az öklöddel mindig megjön rajta egy kevés friss levegő. Aztán majd meglátom Elmegyek tanítani a magam módja szerint...

— Hová? — kérdezte fölényesen Mészáros.

— Ide — mondta és az asztalra ült. — Ez is katedra. Az íróasztal. Óriási katedra. Hohó, barátaim... Majd megpróbálok innen történelmet tanítani.

Mészáros mosolygott. En is mosolyogtam, önkéntelenül. Erre a füzetre gondoltam, amibe most is írok. Ennek a füzetnek az első lapjain, huszonnyolc év előtt, egy értekezésről írok, ami új irányba fogja terelni a filológiai kutatást. Soha nem írtam belőle semmit. Egy lapot sem, egy sort. S csak nemrég, csak néhány hete gondoltam megint... Milyen fiatal ez a Szilassy!

Mészáros kimondta:

— Fiatal vagy még barátom. De a pálinkád jó. Szilassy töltött: — A pálinkám jó. Igyatok. Holnap este vasuton ülök. Reggelre Pesten vagyok. Elmegyek a gözbe. Kérlek. Ha az ember új életet kezd. Aztán elmegyek a laphoz. Azt hiszem, nem is jövök rosszkor.

— De a botrány — mondta Mészáros. — Nézd, Péter, ez az, amire kéni akarlak. Hagyd a botrányt fiam. Nézd, ha csak az igazgatóról lenne szó! En, is utálom. Cézárómánia. Kétségtelenül az. De mi is itt vagyunk, fiam. Nem kell felfújni a dolgot. Ha botrányt csinálasz, az reánk is visszaesik. Nevetségesek leszünk. Itt, az egész városban... máshol is. Hogy az igazgató terrorizál, mint a diákokat. Mit csinálunk fiam. S ha más lenne az igazgató, azt hiszed... Mi történt már? Hidd el Péter, ha te itt ültél volna közöttünk, olyan sokáig, mint mi, tíz-husz évig... s ma te lennél az igazgató... Talán te sem lennél más...

— Azt hiszed? — kérdezte Szilassy.

— Azt — mondta mohón Mészáros.

— Igazad van. Azért megyek el.

S mikor Mészáros újra kezdte:

— Szóval Petikém... Hagyd azt a botrányt.

— Tudod te azt — mondta Szilassy lassan — hogy a direktor feljegyzései között te is szerepelsz?

Mészáros nem felelt.

— Hogy bocsáss meg — viszonyod van egy hölgygel — a külvárosban — akit minden kedden és pénteken délután négy és hat között fel szoktál keresni? Három hónap óta? S az igazgató ezt tudja?

Kudlicsektől akit utánad küldött. Ezt tudod?

Mészáros lehajtotta fejét:

— Tudom — mondta alázatosan.

— Ezt tudod? — kérdezte Szilassy és felugrott.

— Tudod és nem kéred ki magadnak?

— Kérlek — mondta maga elé Mészáros. — Mit csináljak? Ő mindent tud rólunk. Ez a szenvedélye.

Kérlek, mit csináljak? Ez egy olyan kínos... kínos dolog. Mit tehetek?

(Folytatása következik.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára: 6 lej. - Vastagabb betűvel 12 lej. - Állást keresőknek 25% engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 80 lej. Ugyanazon szövegű apróhirdetés többszöri feladása esetén minden három fizetett megjelenés után egy ingyen-megjelenést adunk. Hirdetési díjak előre fizetendők. - Csak válaszbélyeggel felszerelt kérdezősküldésekre válaszolunk.

Minden előfizetőnek, aki az előfizetési díjjal nincsen hátralékban, mindaddig, amíg előfizetése tart, havonként egy tíz-szavas apróhirdetést teljesen ingyen közlünk a Brassói Lapokban. Aki valamely hónapban az ingyen hirdetésre szóló jogát nem veszi igénybe, az a következő hónapokban az elmúlt hónapokra visszamenőleg ezt a jogát már elvesztette. Ezzel szemben azonban joga van minden előfizetőnek későbbi, ezután következő hónapokra szóló jogát előre igénybevenni, még pedig annyi hónapra, ahány hónapra az előfizetési díját ténylegesen előre fizette.

Vétel — eladás

Komplett hálóberendezés egyéb bútorkkal eladó. Cím 8207 szám alatt a kiadóba.

Legjobb a „Hymen” gramafonjai. 7526/14

Eladó 2 drb. Siementali tenyészbika két éves. Értekezni Sükösd Farkas, Sepsiszentkirály. E 3221

Tatragon eladó szabadkézből egy 30 év óta fennálló jóforgalmu vegyesáru üzlet. Érdeklődni lehet Szonda Istvánnál, Tatragon 321 sz. Brassó megye. 8211

Chevrolet luxusautó kifutó állapotban olcsón eladó Grodiczkynek Dobó Inferioriban, Treiscaune. 8235

Szőnyeg jókarban 6x4 m. argaman gyártmányu, jutányosan eladó. Értekezhetni Kapu-u. 69. 8238

Otthona igen kellemes lesz egy jó cserépkályha által. Kapható Terracotta Vasut-utca 3/a 8239

Eladó egy szalon garnitúra, egy ebédlő kredenc asztal 5 székkel, Kolostor-utca 29. Simonnál. E 8224

Asztalosnak megfelelő bútorszállító federes kézi stráfszekereladó. Kelemen Szitás-u 82 sz. E 3233

Szenát első minőségűt veszek. Arájanlatot kérek București Intrare Zalomit 8 Societatea. E 3230

Megvételre keresünk keveset használt 10 kilowattos, 110 voltos egyenáramu villanyfejlesztő dynamót és egy sziljtárcsát a következő körülbelüli méretekben: 750x250x70 Székely és Margittai, Lázarea (Jud. Cluj) E 3229

Birtok: hetvenkét hold szántó, szénarét, kert, gyümölcsös, erdő, 3 szobás lakás, melléképületek, gazdasági épületek, két jóforgalmu vizimalom vízzel, Hunedoara mellett egyben vagy részekben eladó. Cím: Tornyai Odőn Teliucul Inferior. E 3228

Eladó egy balkaru cipész gép, egész olcsón. Cím E 3226 szám alatt a kiadóban.

Allást nyerhet

Segédkönyvelő keresetlik, ki a francia levelet jól érti és a német nyelvismeretekkel rendelkezik. Cartea Românească Brassó, Kapu-u. 11 818/

Tanítónőt vagy nevelőnőt keresek elemistához. Nyelvismeret előnyben. Grodiczky, Dobó Inferior, Treiscaune. 8234

Munkaszerető molnár társat keresek félmagas örlési vizimalomhoz. — 50—80.000 lej tőkével esetleg garanciával. Cím „Biztos jövő” E 3210 sz. alatt a kiadóban.

Egy jó házból való árva fiú sütőtanulónak felvétetik. Hátulsó kőbánya 3. E 3219

Hitelképes férfi vagy nő elhelyezkedést nyerhet megfelelő fizetéssel abszolút reutabilis üzlet mellett, választ „Hitelképes” jelige 8246 szám alatt a lap kiadójába.

Varróleányok keresetnek. Könnyű munka, jó fizetés. Franz Gross köztárgyár, Gácsmajor 8 8244

Egy jó varróleány és egy tanulóleány felvétetik Paula Schuster nővarróhoz Kapu-u. 29. 8236

Könyv- és papírkereskedő-szolgálat azonnali belépésre kerestetik. Perfekt román tudás megkívánatik. Cartea Românească R. T. Dicsőszentmárton. 8231

Szegedi paprikaexport

cég keres megbízható jól bevezetett

helyi képviselőt

Ajánlatokat referenciával kér Szeged, Postafiók 124 címre. 8249

Lakás

Gyár-ut 88a szám alatt levő I. emelet kiadó 3 szoba, konyha, kamra fűdő és mellékhelyiségekkel

Külön szobába felügyelet mellett 8—4 iskolás gyermek teljes ellátást nyerhet. Balogh, Kapu-ucca 22. E 3212

Diák vagy diáklány teljes ellátásra felvétetik tanárnál Cím E 3214 sz. alatt a kiadóban.

Különbejárta csinosan bútorozott szoba azonnal kiadó. Cím 8237 szám alatt a kiadóban

Csinosan bútorozott szoba napos helyen kiadó Hosszu u 19 8243

Csinos szoba, konyha kiadó Deresztzyei ut 11. E 327

Vegyes

„Villamosságba” eszmecserét folytatnék szakbeli egyénekkel. Pénzes József, Str. Avram Iancu 19. Careii. E 3231

Heggesztünk elektromosan motor fejeket, tengelyeket, mindentféle gépszerkezet teljes garancia mellett Friedrich Testvérek heggesztő telepe, Timisoara. 8224

A Metropol 777 étterem vezetősége felkéri az érdeklődőket, hogy egy mindenkit kielégítő pontos kiszolgálás érdekében jelentsék Jomkipur esti részvételüket lehetőleg péntek délig. E3216

Szerényigényű fiatal uriaszony házvezetőnőnek azonnalra elmenne bárhová idősebb urhoz, lehet gyerekes özvegyhez is. Leveleket „gyors válasz” jeligére a kiadóba. 8233

Rendeléseknél hivatkozzék a Brassói Lapokra.

Iskolákhoz közel diák teljes ellátást német, román, franc nyelvtanítással. Erdőudvar Fekete-utca 66 alatti bodegában. E 3210

Házasság

Férjhez adnám felül szép, szőke, 24 éves leányt, zeneértő leányt, csakis magasállású éves uriemberhez. Leveleket a kiadóhivatal „Szép testben szép leány” jeligére E 3225 sz. alatt a kiadóba k.

Keresem komoly urak ismeretségi h a z a s s á g céljából, 23 éves leány vagyok. Hosszú ideig ingatlanban es 1.000.000 készpénz. Leveleket teljes címmel „NEM CSUNYA” jeligére a kiadóba k.

A régi és közismert

„IDEAL” kávé

lerakat.

D. DANIELIAN

Király udvari szállító

București, Strada Carol 37.

Telefon 47/70- 2878

Fiók: Str. Sf. Nicolae Șelari 5. (Lipszáni mellett) Telefon 15/83.

Az egyetlen üzlet, ahol nagyban áron a legjobb minőségű kávé kapható.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy

üzletünket

Tehénpiac 4 sz. alól Weisz Mihály-u. 5 sz. alá helyeztük át, ahol olcsó és jó árukkal továbbra is a n. é. közönség szíves rendelkezésére állunk. Ugyanott egy segéd alkalmazást nyerhet.

Brassói Szabómesterek Áruháza, Brassó. 8245

Jud. Cluj. Pro Com Tuznad.

No. 817—1928.

HIRDETMÉNY

Tuznad község előjárósága közhírré teszi, hogy f. évi okt. 4-én d. e. 10 órakor kettő darab lövedék vízi fecskendő szállítására zárt, írásbeli ajánlatokat a község házában árlejtést tart.

Résztvenni óhajtok kötelesek zárt, írásbeli ajánlatokkal készpénzben, vagy államilag biztosított tőképpapírban az ajánlat 10 százalékát biztosításként letenni.

Feltételek a község házában hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Tuznad, 1928. évi aug. hó 25-én. E157járdó

ŐSZI és TÉLI

FELSŐ-KABÁTOK, SPORTÖLTÖNYÖK,

eredeti „Burberrys” kabátok kedvező áron mellett készülnek. Megfelelő garancia mellett részletfizetésre is

Bel- és külföldi szövetek választékos raktára

Tellmann Béla

férfi divatüzletében

Brasov, Lóplac 8

Készít reverendát és Simándot. E célra eredeti szövetek állandó raktáron!!!